

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23979
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	117
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 117

SOFTENING
TO
SOVEREIGNTY

softening adj

पाचन

f(३) Suśr.

softening

(the act of)

n

मृदुक्रिया

Suśr (by

boiling) विष्लेदनम् Nyāyam, Sch— विम्लापनम् Suśr —

सम्पाचनम्

Suśr —

द्रावणम्

Anāgar —

द्रुतत्वम्

Sāh—स्वेदनम्

Hit.

being softened

द्रुति

f Sāh.

softeradj

मृदीयस्

Aprāt, ~~sch~~ Sch, Pāṇ6.4.164, Sch — नीचैस्तरम् ind AitBr, TPrāt. ~~विमृद्~~softenvb

विमृद्

RV 7.53.3 — आर्द्रय nom

आर्द्रयति

Kād, Bālar —

आर्द्रिक्

Kād —

लघय nom

लघयति

Kālid, Kir —

स्विद्

caus

स्वेदयति

SāmavBr —

वृद् वृदते

RV 2.24.3.

अनुश्रयते

to soften the effect of

अनुश्रय् १

RV 5.

softly मृदुपूर्वम् ind MBh, R — मृदुक्कम् ind Lāṭy

— मन्दम् ind MBh, Kāv, etc, also मन्द ibc —

मन्दमन्दम् ind Ritus — शनैः ind RV, ŚBr, etc —

शनैः ind RV, etc, — शनैस्तरम् ind AitBr,

ĀsvŚr — नीचै ind Kāv — नीचैः कारम्, नीचैः कृत्वा,

नीचैः कृत्य ind L — स्वैरम् ind Kāv, Kathās, etc

— शृङ्गम् ind MBh, R — अनिर्दय (in comp) Śak —

मीडम् ind Kāth..

मृदुगामिन्
advanced softly स्तिमितज्व mfn Ragh going s.

mfn MBh, MärkP moving s. मन्द mf (आ) n MBh,

Kāv, etc speaking s. शृङ्गवादिन् mfn L.

softness n I कोमलता, कोमलत्वम् — मृदुता

MBh, Ragh, etc — मृदुत्वम् MBh, R, etc — मृदुभावः

Hyog — मर्दिवम् (ifc f आ) Āpast, Yājñ, R, etc,

मर्दिवभावः Hariv — मर्दिमन् m Naish l (as a vowel)

स्निग्धता TPrāt, Sch — मसृणत्वम् Vām — आद्रिता.

आर्द्रत्वम् — मधुरता Kāv, Sāh — अरुक्षता ŚBr

फफरीकम् L — मारुद्गुः L. ~~endowed with s.~~

endowed with softness मृदिमान्वित mfn W

~~mfn~~ extreme s. सुमर्दिवम् MW ~~KA~~ loving s. समर्दिव

mfn Yājñ with s. समर्दिव mfn Yājñ.

soil vb मलिनय Nom मलिनयति Ragh, Śak,

Kuval — मलिनीकृ मलिनीकरोति Hariv, VP — कलङ्कय

Nom कलङ्कयति Kād — रूपी कृ रूपीकरोति

A — रुक्ष् cl 10 रुक्षयति (Vop, also रुक्षापयति)

VarBrS — लिप् cl 13 6 (Dhātup 28.139) लिप् लिम्पति ^{लिम्पते}

TBr, etc — क्लिद् caus क्लेदयति ^{दयामली-कृ} see क्लेदित —

Dharmaś.

to soil with acrid substance

क्ष् caus

भारयति MārkP 8.142.

to be soiled

परुषीभू

Śak 7.17 (v.l.).

soil n

कलङ्कः

.

carrying soil

मलवाहिन्

mfn Hit

free from

s.

विगतकल्मष

~~ex~~ mfn R ,

अपेक्षित

mfn.

soil n I

उर्वरा

Bālar, Śārṅg, etc — ३वीं

मृद

स्थली

RV 1.46.2, 2.4.7, Śak, Mn, etc — ~~उर्वरा~~ f VS, etc — ~~मृद~~Kālid, BhP, ~~+++~~ स्थलम् — क्षेत्रम् — स्थलम् Mn

MBh, R, etc — रसा Kāv, — रसातलम् Subh — धरणी

MBh, Kāv, ~~+++~~ Pur — महीतलम् Mn, MBh, etc — वसुधाVarBrS, ~~+++~~ वसुधातलम् Kāv, Kathās, वसुंधरा

~~~~~ (also वसुंधरापृष्ठम्) MBh, R, etc —

जगतीतलम् Sarvad 3.217 — पृथिवी RV, etc — भू f

Mn, MBh, etc — मेदिनी Tār, MBh, etc — महो — ^{अवनी} L

f Megh — भूमी f RV, etc, भूमिका Kās,

Kathās, etc.

II क्षामन् n RV — स्वतः (स्वतम् g

अर्धर्थादि) L — परिमलः L — परिभूतम् W — ^{सर्वगणम्} L

L (v.1.% ^{सार्वगणम्} ~~सार्वभौमम्~~) — (arid) शैलम्:W.

belonging to the lord of the shil क्षेत्रपत्य mfn

~~xxx~~ balck soil कृष्णमृद f L carrying s. क्षितिधारिन्

mfn Yājñ 2.152, Gīt 'digging in the s.' रसारवनः L

dry and sterile s. कामलः L dry s. शैलम्बः W

excellent s. मृत्स्ना Pāṇ 5.4.40 familiar with the

^c cultivation of the s. (as a husbandman) क्षेत्रज्ञ mfn

L 'fertile s.' (the fertile wife) क्षेत्रम् Mn, Yājñ,

2.127, MBh, R, Śak, BhP fertile s. (turned towards

the north) उदग्भूमः Kāś on Pāṇ 5.4.75, उदन्मृत्तिक्

उदभूमः

L fertile s. (turned upwards) ~~कनकस्थली~~ Kās, On Pāṇ

उदन्मृत्तिकः

कनकस्थली

5.4.75, ~~कनकाकारः~~ L goleen s. ~~काञ्चनभू~~ W,

कनकाकारः

~~कनकाकारः~~ Suśr , काञ्चनभू f W a good s.

उत्कृष्टभूमः , मृत्सा Pāṇ 5.4.40 , मृदिनी L

'growing in a ~~dark~~ black s.' (a species of grass) कृष्णभूमिL having a dark s. (as a contry) कृष्णमृत्तिक mfn L

'having fetid s.' (N. of a hell) पूतिमृत्तिकः , पूतिमृत्तिकम्

Mn, Yājñ in accessible through the (nature of) the s.

महीदुर्ग mfn a kind of s. रेचकम् L 'living by the

s.' (a Vaiśya) भूमिजीविन् m L a neutral s. मध्यस्थानम्

MW a particular kind of salt s. (mixing with everything)

सर्वसंसर्गलवणम् (MW) (सार्वसंसर्गलवण) saline s.

क्षारभूमि f L , (especially an impure sulphate of

soda) क्षारमृत्तिका KātyŚr 4.8.16, Sch a sandy s.

कर्पराशः W 'scratching in the s.' (the cock) रसासनः

L s. cultivation क्षेत्रकर्मन् (in comp) Kathās 20.11

s. impregnated with saline particles

उज्जः TS, AitBr

4.27.9, ŚBr, Mn 5.120, Suśr, etc, H.

ऊषा, ऊषो Bhp,

KātyŚr the s. of the earth

क्षिति

f Mn, MBh, R, etc

s. with ~~black~~ ~~black~~ ~~black~~ black earth

कृष्णभूमिः (Pāṇ

5.4.75, Kaś) Comm on Yajñ 2.6,

कृष्णभू

f Gal,

कृष्णभूमिका Gal watery s. कच्छः (कच्छा, कच्छम्

L) MBh, Megh, Pancat

a yellow s.

काञ्चनभू

f W.

soiled adj I मालिनित Bālar, Rājat, मलीपहत

Śiś, मालिन Yājñ, MBh, Kāv, etc, (fig. and lit.)

मलीमस f(आ), प्रमलान Prab -- परिमलित W --

विदूषित R -- कलङ्कित Bhartr, Kathās, etc, कलङ्कित

Kāvyād, Naish, etc -- लिप्त Āp -- कदमित AV,

etc -- कज्जालित Kathās, Mālatīm -- कषायित ~~कषाय~~ Hcar --

दिग्धदिग्ध -- क्लेदित Subh -- पशुपीकृत Hariv --

रूक्षित VarErS, रूक्षीकृत Mricch, रूक्ष f(आ)

R Mudr, स्त्रुषित

MBh, Kāv, etc.

along with any soiled person दिग्धसहस्य ~~Rā~~ Pān3.2.15, Vartt 2, Pat having the body s. with dustमत्तदिग्धाङ्गः MBh having the hair s. with dustमांसुद्वस्ताक्षिराङ्गः MBh having the hands s. दिग्धाहस्त MWmuch s. पर्याविल Ragh s. with व्युन्मिश्र (instr)MBh (विमिश्र) s. with blood काथिराविल, ~~xxxxxxx~~परिस्पृष्ट MBh s. with dirt मलदूषित L s. with

ordure ^१अमैव्याक्त Mn s. with the remains of fat

^१नसविशेषमालिन Hit a woman who has put off her s.

clothes (after her impurity) ^१रजोद्वारा Kaus, ^१मकोद्वारास

f ŚBr liable to be s. ^१दूष्य MBh, Kām.

soiling adj अशुचिकर   āp — कलङ्ककर .

soiling water पानीयदूषक   f(इका) R.

soiling (the act of) n मलिनिकरणम् — दूषणम् I

soil-plougher क्षेत्रकर्षकः

Gaut 17.6.

sojourn vb निवस निवसति (rarely निवसेत् ;

Mn, MBh, etc.

to sojourn abroad प्रवस प्रवसति (rarely

Ā) RV, etc.

sojourn n निवासनम् Cāṇ, R, वसति f, ŚBr,

etc, वसनम् MBh, परिवासः KātyŚr, Mn, MBh.

a long sojourn निरवासः MBh . s. in or on or x

at स्थिति f (loc or comp) Kāv, Kathās, etc.

sojourned adj समावासित Hit, प्रीतिवत्

sojourning away from home प्रीतिवत् mfn W.

sojourning n इति f L. म

void of solace निर्विनाद mfn Megh , Vcar

the aggregate of three sorts of Solanum कण्टकारीत्रयम्

L an aggregate of three sorts of S. कण्टकारीत्रयम् L a

~~for~~ fruit of S. melongena वार्त्तिकम् Hariv, Suśr,

MārkP the fruit of the Brihatī (a variety of the S.)

बाह्यम् a kind of S. कटुवार्त्तिकी L , कण्टकारीकः

L , कण्टकी Suśr , कण्टतनुः f L , कण्टालु

ii L , क्षुद्रिका L , क्षुद्रकण्टकी, क्षुद्रवार्त्तिकी,
गोधिनी L,

क्षुद्रकण्टिका, क्षुद्रवार्त्तिकी L ~~Bhar~~ , क्षुद्रकण्टकी ५ १ १ १

चन्द्रपुष्पा Bhpr, चन्द्रभा Bhpr 5.3.40 , चान्द्री L ,

डोरडी L , पीततण्डुका L , बहुपत्री L , बहुफला

L , बृहती SāṅkhGr, Suśr , राष्ट्रिका L , बृहती

, वार्त्तिकः Hariv, Susr, MärkP, (rarely वार्त्तकी) ,

वार्त्तिकेन m , वार्त्तकी L, वार्त्तिकु m Suśr ,

श्रीपण्ठी L, श्रीपणि f (ifc) Heat , सदाफला ,

सदाफली L , सर्पतनु f L , हिङ्गुकी L.

Solanum diffusum n क्षेत्रदुतिका Bhr, क्षेत्रदूति

L, निठुसैरुफला L .

the plant Solanum diffusum विकेना L.

Solanum indicum n काका L, कुतघनी W, काकभाची,

काकाभाची W, गुच्छफला L, घनाधना L, दीर्घमूली I

व्याधुभाची L, फसरा L, बहुतिका L, बहुफला

L, बहुतिका L, मस्याक्षी L, रसायनी L, वायसाधवा

(only L), सर्व तिक्ता L, स्वादुपाका L.

the plant Solanum indicum काकमाचीका L,

(गूकम^{०११}), काकमाची, Suśr, काकमाता L.

Solanum jacquini n कण्टकारी, कण्टकारिका Suśr,

कण्टपुडिंका L, कण्टालु m L, कण्टकिनी L, कण्टालिका

L, कण्टकवृन्ताकी, कण्टकभैरी L -- निदिग्धिका Suśr

निदिग्धा L, निदिग्धिका -- ग्वाक्षी Bhpr.

II अग्निदमनी — अन्ताक्रान्ता, अनाक्रान्ता —

(prickly nightshade) कुलि f, कुली L -- गुच्छफला

L -- दमनी L -- दुःस्पर्शी -- धामनिका L, धावनी,

धावनिका L -- प्रचोदनी, प्रचोदिनी L -- प्रपुरिका

L. बहुकण्टा, बहुकण्टका L, बहुगुडा,

बहुगुडा L, भीक f L -- मर्त्येन्द्रमातृ f L --

बहिदमनी L -- सिंही - स्पर्शी L -- हिङ्गुलिका L

a kind of prickly nightshade (Solanum jacquini)

कासिदानी L a kind of small prickly night shade (S.

Jacquini), खुदकण्टकारी, खुदकण्टकारिका L the

plant S. jacquini कुरु m L, कण्टकारिका, कुली

L a prickly nightshade (S. jacquini) कौउप तम L.

the plant Solanum longum कुली L, कुव्या

L.

Solanum Melongena n I वात्तिकः Hariv, Suśr,

MarkP, (rarely वात्तिका), वात्तिके m, वात्तिकी

L, वात्तिकु m Susr, वडुः, वडुम L, वडुनः

W - भण्टाकी L - वृत्तफला L - राजकुष्माण्डः L.

II कटालु m L, कण्टपत्तिका L, नटपत्तिका

L - निद्रालु f L, नीलवृथा L, नृपप्रियफला L -

महाबृहती L - मौसफला L, मौसफला L -

मिश्रवर्णफला L - रक्तवर्धनः L - वातिगः, वातिगमहु,

वातिगणः L — सिंही — हस्तिनातिङ्गः L —

हिङ्गुः f, हिङ्गुमी, हिङ्गुदी, हिङ्गुशः, हिङ्गुशः

L.

Solanum trilobatum n कुड्कुडी

Npr.

solar adj सौर

f(ई)) MaṭṭrUp, MBh, etc

सौर

f(सौर) सौर

) Br, GrŚrs, सौर

Pat, Vop, सूर्य

Jyot - सवित्रिय

Siddh —

मार्तण्डिय

Balar — वैश्वान

Kir..

belonging to the solar dynasty सवित्र

f(ई)

TS, VS, KātyŚr, MBh, Hariv

belonging to the solar race

सूर्यवन्द्य

Ragh the correct s. time सार्वभौम

(scil मान

) Nidāms

the heating s. ray

११ वेरानुबन्धिन m W a representation of a s. zodiacal

sign used at marriage ceremonies ^{११}सौरः MW a s. day

सौरदिवसः MW , ^{११}सौरः a s. day in the course

of which three lunar days, three asterisms and three

yogas occur कुरुक्षेत्रिन (with ^{११}सौरः) a s. festival

(on the days of the solstices equinoxes, eclipses, etc)

सूर्यपर्वन n MW a s. month ^{११}सूर्यमासः Sūryas, Sch,

^{११}सौरमासः MW , ^{११}सौरः W , ^{११}रविमासकः Sūryas

the solar race सूर्यवंशः

Uttarar the s. race of

kings रविवंशः

Kshitiś, Buddh , वाक्यम् Naish

(in astron.) the s. process in computations वाक्यम्

MW a s. ray सावित्री

W a s. year सौरसंवत्सरः MW

आदित्यसंवत्सरः

sol. adj. विक्रीत in, sh, etc — परतन्त्रावृत्त

Kathās .

a place where advances are sol. गान्धिकापणम् Pāncā

2.65 a place where metallic vessels are s. कुल्यशाला

1 a place where spirituous liquor is s. शुण्डापायनम् L

s. by one's sel. स्वयं विक्रीत let not to be s. अविक्रय्य

Null , अविक्रय्य 5.1402, 2, 1.61.1; (ed. tomb) to be s.

विक्रय्य with विक्रीतान्य (unroak) विक्रीय in, sh, etc , वक्र

पण्य * who has not s. अविक्रीत IV 4.24.9 .

soldier n L योद्धाः MB, etc according to Ganar 2.26

योद्धा, योद्धा MB, R, etc, श्रायुधिनः

Pan 4.14, योद्धाः L, श्रायुधिनः Pan 4.

4.14, n, Com on Tān — सैनिकः MBh, R, etc, सैन्यः

(ifc f श्रा) — सेनास्वः L — सेनाचरः MBh, Rajat,

सेनाजीविन् m, सेनाजीवः MBh — शस्त्रापजीविन् m Ucar,

शस्त्रधारणजीविकः, शस्त्राजीवः L — शस्त्रजीवः L,

शस्त्रधारणे mfn L — बलिन m Inscr — बलस्थः

R — सुभटः Kāv, Kathās, etc valorous) चारभटः

Bhartr, Hear 7 .

II काय 48: — तान्त्रिक m Page 5.348-339, 6 —

भाय: Pan .1.11, 3ch — 2कन्दक: .

an active soldier आतवल having cowardly soldiers

भारुयाधा mfn having the duties of a soldier क्षानयधमन

mfn hired s. भट: mfn, hav kin of dance performed by

soldiers after a victory वीरजयन्ति mfn king's soldier

• राजभूत: Bh, R, राजभट: , राजयुध्वन mfn placing

the sharpest and most active soldiers in front सूचि f

सूची Null on n 71187 a singl s. of a t oop गोलमन.

h 10.259 419 s. of the royal army राज भटः Kav, Kathas

etc a s.'s boy लम्बनः near a s.'s dwelling योधागारः

MBh .

sole at केवल f(इ) 10.73.6, IV, Ser, 391

etc see Pan 4.1.30) (in comp, Pan 1.49) IV, 10.73.6, etc

अनन्य (अ) — (a. W. of Brahma) अनवर Ser 14—

आदित्य , अपदत

by sole repetition

शेक्तिवैय
जप्यनैव

having the mind fixed

upon the s. object

शेक्तिवैय
अनन्यविषयात्म

s. abode of joy

शुर्वकायतनम्

s. an entire right of enjoyment (एकभागः)

Inscr

s. eye of the universe

the sun

जागदेक चक्षुस

m. Sinhas 18

s. monarch

एकाधिपति

m

s. monarchy

(एक श्वयम्)

s. object of vision

s. object of vision

(एकदृश्य)

Sun 7.64, Naish

s. resort

अनन्यगति

f s. true worthy xx

person

विश्वासकम्

f. usum

the state of being s. master

(एकचक्रवर्तिता) atha 18.70 .

sole (of the foot) (अपाङ्ग - , पाङ्ग -) तलाः , तलम्

Sh 1, तलम् - पाङ्ग मूलम् Na , Tur - पाङ्ग जाहम् L ( )

अपाङ्ग) , पाङ्ग मूलम् .

From the sole of the foot to the head अपाङ्ग तल मस्तकम्

and ankhyapr one having the soles of the feet still red (as

in early child hood) लोहितपाङ्ग mf (इका) n at the sole

of a horse's hoof मण्डूकः (ifc f जा) , मण्डूकी L s

of the foot पाङ्ग तलम् h, Tur , तलम् L , तलः

colly कल्लम् in n, th, etc - (कल्लान्),

উচ্চাটন, উচ্চাটন in উচ্চাটন, উচ্চাটন, উচ্চাটন, উচ্চাটন, etc, উচ্চাটন:

ind 24 ind .

solely compassionate (John 17:23) rfn Vic .

solemn अ गभीर f(आ) DV, AV 5.11.1, Trab 4.15,

Gab, गभीर, etc, प्रलब्ध - विद्वत्

any sole n able to मङ्गलस्तनम् L deed and s.

गभीरधीर mfn Bear in a particularly s. manner

सर्वशेषकृतस्तनम् in ālay a kind of s. act (performed with

सर्वशेषकृतस्तनम् Varad 5.3, (performed with Mantras)

सर्वशेषकृतस्तनम् Sarvad the performance of any s. act प्रतिष्ठा

(ifc f आ) Var, Kathā, Tājat, Pur s. appearance नृति

a s. a severatio सत्यम् IV, etc s. assurance

सत्यवचनम्

, Kathas , सत्यसंश्रवः

s. ceremony

(asp the ceremony with marriage thread or necklace proce-

ing marriage) कलुकम् Tum, 'as, 'hartr, 'hP, etc s.

promise दिव्यानि n pl Tit 4. $\frac{129}{130}$ a s. song मङ्गलगायिका

Dhanamja .

solemnity n मङ्गलकार्यम् MW .

solemnize vb ज्ञास cl 2 ज्ञास्ता (and ज्ञासत)

AV 11.8.32, etc) .

solemnly धृतम्   ing anc 3. $\frac{72}{73}$.

or promised
solemnly pledged प्रलब्ध-प्रतिष्ठा in s. promised .

to burn s. वहिना संस्कृ .

soleness n (लक्ष्म) Hyog .

solicite vb याच 1.1 that p 21.3) याचार्ता,

या-यत Δ , etc,   ययाच   यया-चात,   यया-चत

Q. 10, Part II, संयाय संयाचो Q. 10, Part II, अभियाच ,

सम्पत्त्याच सम्पत्त्याचतः - सम्भय^य सम्भययन्तः

पराध caus द्वाराधर्यात — नाथ cl 1 (Pha ur)

2.) नाथत TS, Kath, etc (नाथति Ph, Pr, etc)

— या cl 2 (Thrup 24.41) यात (with two acc) R

समम् समभता RV .

to elicit anything from 9 cl 5, 2 गुप्त,

वृणाते, वृणाति, वृणीते (acc) (abl or तस्) Ṛav, Pur to s. any-

thing from any one मार्ग cl 1, 10 (Ṭhatup 31.39)

मार्गति, मार्गयात (ex. also मार्गति) with all of

pers and acc of thing or with two acc) Ṛ, Ṭav, etc to s.

from निर्याचि निर्याचति, निर्याचते (abl)

AV, TS, TāndBr .

solicitation n प्राथना, प्राथना m. Kar, etc —

(पण) Sr, Pap, ajal, etc — प्रद्येषणम्, प्रद्येषणा,

(पणम्) विशप्रिका पणयः L,

Vikr — प्रापचारः L — मार्गणः L — प्राणिधि m SachF .

absence of solicitation प्राथनाभावः With affectionate

s. मार्गणम्, मार्गणो L, पसरः (ifc f) L ,

विस्तरः L s. of याचना (comp) , Kāli, etc a son

obtained through a wife's solicitations स्त्रीयाचितपुत्रः

solicited adj. उपयाचित Pañh 13.53, Kad — प्राप्येत

B, Kar, etc — प्रदीक — वात वर्णित — वर्णित

L — यण W — समर्पण W.

solicited as alms भिक्षित Yāñ, etc s. for a boon

प्राप्येत s. for anything याचित (acc) In, etc

s. to do anything उपयन्त्रित In 11.177 .

to be solicited (for a boon) वरणीय W.

soliciting adj \ उपयायक L — पथक f (इका) .

soliciting a loan वराकादि राजत .

soliciting (the act of) n \ उपयायनम् R, याचनम्

Farmer, Sah, Met, लाचना R, Kalid, etc — लालसा ,

लालसा L .

not soliciting अयाचयेन् (same गृहादि) .

solicitor n प्रार्थयितु m ~~सक~~ Sak, Hit - मार्गिणकः

L लभसम् (only L) .

one who solicits लभसम् (only L) one who does

not solicit अयाचय (a mis-spelling for अयाचय)

and p on who solicits a girl in marriage

वरः

३४.

etc .

solicitors and प्रतिद्वेष and .

a man solicitors for his family's livelihood प्रतिद्वेष

m L .

solicitude अनुध्यानम् .

being in solicitude अभिशोद्धित (1. श्रोतशोद्धित)

mfn Hariv, Bhatt .

solid adj II तान्द्र f(श्रो) Har, Mathas, Pr — घन

f(श्रो) Rv 1.8.3, Susr, etc, सधन — सारवत्

f(श्रो) Har, etc, स्नार f(श्रो) Har, Kay, etc — संहनन

Har, etc, संहननीय Ph — दृढ (दृढ) Ph, etc,

Har, etc — वहल Har, Rajat, Susr — कषार

f(आ) AkP, Prob, etc — स्थिर f(आ) etc — स्थिर

f(आ, ई) W, H, Br, Ch, ariv — स्थिर P — स्वर

f(आ) Ten 7.3.69, Bat, Bas on Ten 7.3.35, an 4.3.16 — पञ्ज

f(आ) RV — अच्युत .

II अतृदिल RV 10. 4.11 — ककरव L — स्वर

f(आ) Musr, 'ak, 'ancat — क्षौदक्षम aish 6.112, 'ah

स्वरवर L Sch, ककरवर — गावन I —

अरु 4.9^a/_b, जबर — देवतर Kir 17. 0

परिवृष्ट Br, Vir — पिबदन Br — प्रस्थ

— बृहत (अर्थात्) RV, etc — विभु or (Ved) विभु

f(अ) or वी L — व्यूढ, व्यूढः — सम्भिन

Markl — सहता RV 5.23.1 सुभर f(आ) RV

स्वीद्यत TB, सुद्यत .

not solid अघन , विधुर f(आ) AitBr .

any solid body शरीरम् (once in P शरीरा

the f(आ) RV, VarBr, Pancat any s. body मूर्ति

f(अ, इ, उ, ए, ओ, etc) any s. mass पिण्डः (rarely पिण्डम्)

RV, Br, Panc, Vajradh anythng s. दृढम् become s. संस्त

Sh, Kā, etc , विभुद्धित Tān, Tāh , विभुर्त Santh-

Br becoming s. स्तम्भः (ifc 1.11) Rajat , संस्थानम्

Pat , पिब्द only pr p. पिब्दमान for being s. पिब्द

only pr p. पिब्दमान for ever s. जातुष्टिर 2.11.11

exceedingly s. सारमय f(2) BhP having no s.

Foundation अभिचि Sis 4.53 having no s. ground

अप्रतिष्ठान AT 11.3.40, अप्रतिष्ठायुक्ताः ,

अप्रतिष्ठ MBh, Mn 3.180, etc having s. ground (W. of

Some) अच्युतीक्षत m 18 made s. धनीकृता making s

संहनन Susr, स्तम्भनक f (इका) Paris making the

feces more s. पुरीषसंग्रहणीयः opposed to s. (liquid)

धनतर L the quality of making s. बृहणत्वम् Paris

s. body (in geom.) धनः Lachuj, uryas the s. contents

of a body धनफलम् s. food चर्वणम् 3.13.38,

(perhaps inspissated juice etc.) पदेहः Susr s. rom

compactness संघातकठिन hum s. particles मृत्युः

if pl s. parts of the body शरीरम् (once in 2 शरीरः

if f ज्ञा) etc a s. with unequal sides विषमरवातम्

Col very s. स्थविष्ठ TS, etc .

to become a solid body पिण्डीभू L to become s.

pass संहन्यते ॐ, स्तम्भ, स्तम्भ h 12.680V ,

मूढे cl 1 (hatur 7.32) मूढात AV, etc , प्रमुद्धे

प्रमुद्धेति ॐ, प्रमुद्धे , कृत् cl 6 कृडात

hatur 28.0 (v.l. कृद्) to be s. खद् cl 6 खडात

1.7.10 , (prob) स्थू to cease to settle into a

or shape
s. form १ मूढे caus मूढ्यात ~~to cease to settle~~

~~into a s. phase~~

~~caus~~

~~into to long for~~

s. 3000 घनीय com घनीयति ap (Atyār 7.4.24, 25)

to make s. संहन संहानि usr , स्तम्भ, स्तम्भ ca s

स्तम्भयति, स्तम्भयति usr , (water) संस्तम्भ caus संस्तम्भयति

h, Rajat to render s. अवस्था caus R 5.35.36 .

solidification water (medical faculty) जलस्तम्भ,

जलस्तम्भनम् carp s. (of quick silver) दूषा ay .

solidified (said of quicksilver) शुद्धित मिन

Sarvad — as water स्तब्ध Hariv .

(a river) whose water has solidified स्तब्धोद,

स्तब्धताय Hariv .

solidify धनीक W .

solidifying and सामानक f(इका) Paris .

solidity n घनत्वम् arBrS 55.25 — संहति .

h, WarBrS , सहननम् h, i, etc — सारता .

सारत्वम् दृढता , दृढत्वम् — स्थैर्यम्

Yajn, h, etc — कुचः , कुचम् L — खदन . Phatup .

solidungulate a. (103214) S, SS, etc.

the race of solidungulate animals (1032147)

AV 5.31.3, SBr, En, etc.

solitariness n. ~~the~~ ~~solitary~~ ~~solitary~~ w.

solitary dj एकल h, p, BhP, etc — एकलिकन

Pen 5.3.50, A 19.5.1. र, h, etc, (एकक)

f(यौ, इका) RV 10.52.9, A 20.132.1, (एकचारन)

(एकचर) f(यौ) h, h', (एक) (with and without

(ए) h, etc, (एकज) RV 1.16L.1, 10.8L.3, h, h', h', h'

etc — विविक्त h, h', etc, प्रविविक्त h, h' — विजन

h, h', etc — विलोक — रहित h, h', etc, विरहित

h, h', etc, विरहित

h, h', etc — विधु

f(यौ) h, h', etc, विधु

RV 10.55.5 — विनाश R

(as a house) असहाय Pan, Sch — निसम्बाय —

निभृत निःशलाक Mn 7.14 — विजेन्य

RV 1.119,4 (Say) — वृत्तान्त L .

being solitary (व्यपातिन) in a s. place

निर्मानुष्ये ind Rajat in a s. place (व्यपाति) ind Bh,

n, a, etc a kin of jackal (having s. habits) (व्यसृक)

Ap one who is s. (व्यपातिभृत) BhP a s. couch or bed

विरहशयनम् विरह a s. hermitage (व्यक्रामः) a s. house

(व्यवेशन) n 117 a s. place विजनम् Bh, Var. etc,

उपहरम् 8.95.14. a s. vol. (1) कृष्ण.

Comm

on 11/12/14 s. (as a vol.) सुविचितम् wholly s.

शून्य f (2/1) R, BhP .

to withdraw to a solitary place

रहीक रहीकरोति,

रहीभू रहीभवाति

Top .

solitude n विविक्तम्, विविक्तत्वम् leech - रहस

n Mn, MBh, etc - निर्जनः, निर्जनम् R, Rajat, विजनता

sch, वजन्यम् Rajat - विभक्तम् Pan 2.2.42 - असहायता

Mn 6.44 - उद्धसम् Satr .

complete solitude निर्मक्षिकम् n m ind ,

परिवेकः L esirina a . शून्यैव m(इ)n AV fond

of s. रहस्यम् Car in a s. परिविक्त (loc pl) mfn

seeking s. विविक्तशरण (27) विविक्तसेविन (28)

mfn , विविक्तग mfn Kathās .

(in music ^a solosinger (लोकल) nfn .

solstice n अयध्नान्तः पर्व — पर्व n .

belonging to the solstices आयन nfn form of Suras

belonging to the solstices पावायनान्तोय mf (आ) n in the

half year from the winter to the summer solstice उदगायनम्

Śr, Kauś, Āsv, etc , उदगाति f .

solstitial colure

याम्यांतरवृत्तम्

the s. pointsअयनम्

VarBrS, etc .

solubleadj

गलनीय

W .

solution n प्रत्ययः D .

an solution prepared with a continued heat ^{or gentle} काथः

(ana उवलादि) Tarar 7.49, Susr, Sarvad any s. pre-

~~prepared with gentle heat~~ (ana ~~Uv~~)

~~Tarar 7.49, Susr, Sarvad~~ 'external s.' (process in

the preparation of ~~xxx~~ quick silver) वाह्यद्रुति f

Sarvad .

solution of a problem सिद्धि f the s. of a ques-

tion प्रश्नमोक्षः Kalid .

solve vb परिशुद्ध^ध caus परिशोधयति cit -- (a

question) विक्व विवर्त्त (rarely Ā) PV, 4er .

solvent adj गरु¹ Susr 1.42 & 45 .

Conch or

solvent for dissolving other shells (used in medicine)

शुद्धैव, शुद्धैवः L a s. for dissolving the conch

(used in medicine) _____ L .

solver (as of doubts) n निर्णायक m .

solving a riddle दृष्टि इ .

addressed to Coma and Iri

॥
२१२१२१

$$\frac{m^2}{2} n$$

air attended by S. सामवत

mf 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843

(a sacrifice) at which the . is prepared

सुतरांम

authorised to drink. मध्यम

Mr. [redacted] being of

the nature of S.

1 सामान्य विधि

min Apr being xxi

With out . विशाम

mf(श्री)n Or belonging to . cup

or ladle

११
०२१८१

$$\frac{m!}{k!} \frac{1}{n}$$

belonging to a S. ladle

mf(--) ~~n~~ belonging to C. an. India

॥॥
साम - २५

refn

Lat 9 belonging to the 1000 ft. section

[illegible]

"n'aitr"

34771

॥ ॥
सोमपाय

In Tan Br belonging to the S. press

पस्यावत

mn 8.7.2 blessed with 2. हरिश्च

mn

causing the S. vessel to move (S. S.) समुद्रमोडय
रव

mn RV

clear S. शुक्र

RV

condition of S.

सोमत्वम्

ML

connected with 3 S. libations त्रिषवण mn 11.2

(त्रिसवन) Sankhar 'concentration lord' i.e. S. दीक्षापति

mn 8.6 consisting of 4 samsthas or kind of S. oblation

चतुःसंस्थ

mn dit

consisting of S.

सोममय

mf(ई)n pān,

air container pur juice or S.

शुक्रवत

m (शरी) n १२, १२, Kāyār containing s. सोमवत्

m n १२, १२, Kāyār a cup of S. juice वैशन्ताम् MW a

drinker of the S. juice श्रुतायः, श्रुतावत् ~~xxx~~ m १२

drinking pur S. शुक्य m n १२, १२^d drinking S. Juice

श्रुतिषवः L fit for the S. libation सवनीय Br, १२

fitted to drink S. मध्यम m n १२, १२ planning the

rods (S.) देवमादन m n १२ the rod S. सोमदेवः m १२

a great S. sacrifice महासत्ताम् १२, Kāyār, १२

half the S. श्रुत्यसाम् Kāyār having S. as son सोमपुत्र

m (श्री) n having the S. for a Griha pati सोमगृहपति

mfn waited an imaginary kind of c. शाक्वर mfn Susr

inspiring the gods (S.) देवमादन mfn joined with

those who have prepared the S. juice मृतसोमवत mfn (pl)

a kind of S. plant धन्वतर m L, श्रिरसोम

14.217, तालवृन्तः Susr 4.29.4, दुर्वसोमः ,

मत्स्याक्षक car, Susr. मत्स्याक्षका L, मत्स्याक्षी L ,

महासोमः Susr , मीनाक्षी L a kind of S. sacrifice

lasting eleven days पाण्डरीकः ChadrBr, Sm, etc a kin

of vessel दध्याशय mixed with dahi (S.) दध्याशय

m n 1.5.9.2.3, 63.15, 101.12 not a S. sacrifice

प्रसाधः Kātyāyana offering S. with a simple mind पाकमुत्पन्न

m n an offerer of S. sacrifice मुत्पन्न m n 11

one who extracts the S. juice सूत्र m n 3.1.12

Say one whose S. vessel is ready इच्छायाव m n 10.

101.5 a particular contrivance attached to the S. silver

(perhaps the curved rod fixed round the rim) होरांसि

n pl a particular S. sacrifice इन्द्रसवः m n

Each a particular vessel used in preparing S. स्थाली

performing (recitation of certain texts) at the pre-

paration of the S. सूतेकर mfn RV the place where the S.

juice it is pressed out सूति f B the plant from

the heights i. the पृष्ठय mfn (with अन्धसूत्रेण)

the plant yielding S. juice सबलता say on 19.29.1

preparing S. शोविन् mfn preparing S. with real

अनुशोविन् mfn RV the pressed out S. juice सवनम्

etc a pressed S. stalk नाशिरः, नाशिरम् Arjuna

pure . शुक्ल relating to . सोम mfn Ket

relating to S. and Tuira सामासिक mfn Kirt, for relat-

ing to a S. sacrifice सौमिक mf (इ) n GrS, Mn, aim relat-

ing to . juice सौमिक mf (इ) n GrS, Mn, aim , (while

being purified by a strainer) पावत्रान mf (इ) n TS, AV, Tānā -

Gr, Gobh sacred to S. and Tānā सामासिक mf TānāBr (xxx

sail of) a kind of S. गायत्र्य mfn Kusr & Tānā o eva-

tion in . worship गायत्र्य mfn RV 9.66.8, A a simultaneous

. sacrifice संसवः Kirt, for the solemn cooperation

of S. सुत्या S, Br, SrS 'S. born' (~~sex~~ belonging to

the family of the m) सामभू mfn , सोमजा

m n / S. cropper वभू m a . drinker सोमपावि

(?) m , धर्मः L a S. festival सवनम् , etc

S. juice अन्धस् n V, VS , परोडाशः L (fir) the S.

juice in its effects धिया S. juice

not real fixed in it by stirring मान्धिन् mfn RV, TS,

Br, SrS the S. keepers बाहिता mf(इ) n RV 10.85.4

(say) the S. plant सोमः RV, etc , सोमलता

Kātyār, etc a S. sacrifice lasting four days चतुर्हः

12.2.2,12, Kātyār 23f, Vait 40f a S. sacrifice lasting

12 days चतुर्दशरात्रः Kātyār 11.2.6 a S. sacrificer सोमपः

R, उपसोमः (T) Kās on Tan 1.2.194 S. shared सोमस्य

mfa for a S. vessel सवनीयपात्रम् Apār the S. vessel of

the Brahman priest ब्राह्मणम् RV, AV the S. vessel of

the Veshtri नेषूम् RV the S. vessel of the Votri पात्रम्

a S. Yajna उक्थयः Kātyār, the S. vessel of the S.

stones घाणः RV, AV, etc a student who has performed

his ablutions (before or after a S. sacrifice) सुत्वन

a subsidiary S. araha परः (cell ग्रह) is the

3 S. libations त्रियणानि n pl 3, त्रिसवणानि

(a Brahman) who has drunk before the S. juice (as a

sacrifice) पीतसोमपूर्व mñ in 11.8 the words spoken on

taking out the S. for libation सोमयाज्या an h'r .

son कातिपय mf (३५, ई (only ३५ 9. 8.39))n

कातिचिद् , कत्यपि , कातिपयम्

Pān 2.1. —

केचिद् — (१)क

(esp. pl) — अथूरि

mn .

after some time कस्याचित्कालस्य 1.5299,

Hariv at s. time or other कदाचित् , at s. time कदाचन

12, Kathās, etc , कचिद् 1, Pācat, etc for s. time

अन्तरा ind at s. time कदा ind 8.5.22 in s.

ure इव ind s. d y जातु ind Kathās, Pācat

(also with चिद् following) s. little time ago

कियत्काल inc s. place (कदेशः) in h, Pāncat, Nāh, etc

s. small distance कियदूरम् s. time ago (कदा)

in h, Pāncat, Nāh, etc to s. place कदापि in h, Pāncat, Nāh, etc

with s. exertion कतिपयेन ; कतिपयात् inc Pān 2.1.33

some low

कथं चन , समह

in

HV

s. orother

यथा कथंचित् , कथंचित् , कथमपि .

some-others

हेक - अपरे - केचित् - केचित् ..

something n किञ्चित् n .

occupied with something else प्रस्तावान्तरगत

mf n Jatakam s. more अन्यदापि .

some times कदाचित्, अकदापि - क्वचित्

Comm क्वापि Sch, Lit - कचन, कच्चिद् - (कदा

ind Th, Pāṇas, Lit, etc - अन्यदा ind - त्वदानीम् ind

Maitr\$ 4.2.2 .

produced sometimes कदाचित्क n (इ) n Paṇ 2.3.18

3.2.10 s.-s. कुत्रचिद्-कुत्रचिद् in 9.34 .

somewhat किञ्चित् Bh, R, etc — किञ्चपि 'ak,

Megh, etc — बहु ind (often ibc) .

some what advanced कतिपयम् mfn Bāṇ, Pan 5.2.51

s. good उपरित m n s. inferior to an Āchārya (a title

Commentators to scholars and

applied by disputants whose statements are ~~are not a part of~~

contain only a part of the truth and are not entirely correct

1) श्रीचाय दशाय mfn Katyāṭa and Kagoji Bhāṭa on Pat s.

long श्रीदीध mfn Bhartr 1.86 s. more eastward

जाक्तराम ind Kan'Br s. red श्रीपिंडार mfn Barb, Kan

s. small उपक्षुद्र mfn TāṇyaBr .

somewhere कुत्रापि , कुत्रचिद् Pañcat, MarkP,

कुत्रचिद् FY, कुत्रचिद् R, etc - क्वचिद्

n, R, 'ak, etc - कस्मिंश्चिद् Pañcat - क्वापि Pañcat,

Kathas .

somniferous नीद . स्नि(ई)n - स्वप्नकृत् म्

L .

solvency

स्वायंयसनम्

~~स्वयंयसनम्~~

cor.

son n I पुत्रः, etc — सुतः (irc ३१) m,

h, etc — सूनु m RV, etc, सूनः Pāncat 3. $\frac{247}{246}$ —

तनयः m 3.16, 8.7, Mbh, Suk. Rag 2.64 — तनुजः

Pāncat, Mbh 5.9.6, तनूजम्भन् m WParis 1f, तनुभवः

VarBr 7.118, तनूजः Mbh 5.14, hariv, etc, तनूजनि

तनुजान्मन् m Ansrch 1. ⁷/₈ , तनुद्देवः HParis

13.39, तनुरुहः Satr — संतानः ,

संतानम् Mir, Mn, Pch, etc , अनुसंतानः Gaut —

तान्तवः Kum 17.13 — ताति L — आत्मजः

(ifc आ P) Mir, Mn, etc , आत्मसंभवाः ^{जन्मा} m Pach 1. 1, 5.

36, आत्मजः , आत्मसंभवः Pch 1.6651, P,

Pach, आत्मजः , आत्मोद्देवः Pach 18.11 ,

आत्मन् m L , आत्मनीनः L , आत्माधानः L ,

आत्मसंतानः m 3.185 , आत्मवारः L — आत्मजः *

L, अङ्गजनुस - अङ्गभ m sis - दारकः Dh,

Kricch, Panc, Susr वत्सः, परिवत्सकः Dh,

(il k) - नन्दनः Vajr, Dh, Kav, etc, नन्दनकः

(also ic Dh), नन्दयितु m L, नन्दने n (ic),

नन्दिवधने Dh, P, नन्दः, नन्दनाः - कुलधारकः

L, कुलाधारकः L, द्वितीयकुलधारकः Gal - वंशकरः

Vikr, वंशवधने as - वंशः DhP, वंश्य - शब्दार्थः -

दायकः Dh, Panc - पिण्डकः Gal - जातः

IV 2.25.1, IV 11.9.6, 1 as 1, Pancat - वीयज mfn

dhF — देहजः dhF — हृदयजः dh' — स्वजः L —

कुमारः PV, AV, etc — हृषयित्नु m L — शरीरः

(i'c f'zā) mth — नपात, नप्त m — केशापहः w.

II ज्ञायति f'as', ज्ञायति — ज्ञाय

m — उद्वहः f'zh, 's, ash — कुक्षजः f'zh 11.15 —

जीवनः L, जीवातृकः L — दुहः L — नवपुलः L

— भूतः L — वीरः PV, AV, Br, G, C — सम्परायः w.

not a son अपुत्रः SBr 14 .

are presented by a son सपुत्र m'(जा)n', m,

sh, etc ' Agni's s. ' (W. of Skanda) अग्निपुत्रः

A. Paris , (W. of a particle Ketus) हेताशसुताः m pl

any other than a natural s. कान्तपुत्रः

any s. except one's own offspring (an adopted s. bought.

s. etc) कुलरः W assemble of sons वरुथम

as with a son पुत्रवत् ind an, with a ad s.

कुपुत्रः (gana मनोज्ञादि) W 2.161, Pāṇini ,

दुष्पुत्रः h (a woman) bearing sons in the world

वीरकुक्षि f m become a son सुतोभूत

min Ka has best of a s. (calf) विपुत्र mf(आ)n

' Shava's i.s. Siva's s. भवात्मजः A ' Bhrigu's s.

(the planet Venus) भृगुसुतः Var , (the planet Venus)

भृगुसुतः m with the birth of one's self i.e

the birth of a s. आत्मज-मनन् Kum 6.2 boat of virtue

(a s.) धर्महवः 1. 097 Brahma's s. धातुपुत्रः

4
L , (s. of the ~~deva~~ ⁴ brahmadanta) ब्रह्मसुतः Var ,

(s. of Kanaka or of Nirvuddha) ब्रह्मसू m L

called s. पुत्रनामन् m n Kanaka's s.

(Canakya) यणकात्मजः L a ceremony relating to a

s. पुत्रवर्धन n MBh consisting in the love for a s.

पुत्रस्नेहप्रिय mf (इ) n BhP consisting of a s. पुत्रप्रिय

mf (इ) n for containing the 4 sons of rahmā (hose

names begin with sāna viz. Sānaka, Sānanta, Sānātana

Sānat Kumara) चतुःसन mfn BhP 2.7.5 dear to a s.

पुत्राप्रिय mfn en's ' dearth's s. ' (Pl. of a class of

comotes) प्रत्युस्तुतः mfn BrP a degenerate s. कुतनयः

Pāṇat derived from a s. पौत्र mf (इ) n MBh,

et. Tharmas s. (s. of Yudhi sh.bira) धर्मनन्दनः

the disciples of my s. मातृपुत्राः m pl Pat desire for s

s. पुत्रपणा 'Br , पुत्रीया 'an 3.3.102, of the du

of a s. पुत्रकृत्स्नम् 'ak exactly like a s. सुतानिर्विशेषम्

ind Ragh the father of a s. सुतवत् m fit for sons

and cattle पुत्र्यपशव्य mf(इ) n Sa.h p formed of a son

पुत्रमय mf(इ) n 'Br giving sons पुत्रद m n

, पुत्रप्रद mf n a good son सत्पुत्रः (an 1.1.)

Ap'lr, ch having a beloved s. प्रियसंतति mf n hav-

ing a good s. सुप्रजस mfn DV, A-, US, etc having a s.

पुत्रवत् mfn P, n, th, etc, पुत्रवत् mfn L, पुत्रिन्

mf(इण) n DV, etc, सपुत्र mf(इण) n DV, etc, mf(इण) n DV, etc

जातपुत्र mfn Jan' r 1.5.1, Kath's, पुत्रजात mfn r

उपहितान्यादि, सुतिन् mfn Hit, समुत् mf(इण) n

पुंसवत् mfn Jan' r having a thousand sons

सहस्रपुत्र mfn Jan' r having five s. पञ्चपुत्र

mfn Jan' r (a father) having his son for his teacher

पुत्राचार्यः n 3.160 having four sons चतुष्पुत्र

mfn 1000 s. पुत्रसहस्रक mf(इका) n ,

पुत्रसहस्रक mfn 1000 s. भूरिपुत्र mf(त्रि) n

Tār , पुरुपुत्र mf(त्रि) n 1000 s. असत्पुत्र

mfn in 9.154 having no sons अवार mfn in 7.4.6 hav-

ing only one son एकपुत्र mfn having seven sons सप्तपुत्र

mfn in 7.4.6 having s. पुत्रवत् mfn 1000 s, n, etc, पुत्रवत्

mfn , पुत्रिन् mf(इका) n 1000 s, etc , पुत्रिन्

mfn 1000 s, पुत्रिन् mfn 1000 s, पुत्रिन् mfn 1000 s, पुत्रिन्

पुत्रपौत्रिन् mfn 1000 s, पुत्रपौत्रिन् mfn 1000 s, पुत्रपौत्रिन्

a son सूनुरूप (2) son having the name s.

पुत्रनामन son in Buddhist literature a s.

उप the legitimate s. of a ksatriya and aaisy

यवनः a legitimate s. one by a wife of the same

caste married according to the prescribed rules) औरस्यः

in 2.166 etc Yājñ 2.12, etc, it, R, etc life without a s.

निष्पुत्रजीवनम् like a s. पुत्रवत् in in, Bh like

sons पुत्रवत् in in, Bh like the s. of the gods

सुरगर्भम् in Bh a little son पुत्रः, etc ,

बालपुत्रकः Kathas love for a s. पुत्रस्नेहः 17th

love of a s. पुत्रस्नेहः 17th made a s. तनयिकृत mfn

Rajast 4.8 a merchant's s. तण्डिपुत्रः Kathas, Karand,

वणिक्सुतः, तण्डिसूनु m Kathas a mother of a seven sons

सप्तपुत्रसू 2.6 murder of a son वीरहत्या 11.

41 my s. मत्पुत्रः 17 not different 17 from a s. सुतनि-

विशेषम् ind Regh not one's own s. अनौरसः

oblatine sons पुत्रलाभः 17, पुत्रविद्यम् 17 one's own s.

तान् m(आ)n Pl .31.2 , बुक्रज m n 17 h on

the son of a xx s. is born पुत्रजात mfn g आहितग्यादि

one who has a s. सत्युत्र mfn in 9.154 one who has

brought forth a s. जातपुत्र f Variv 1.5.1, Katha one

who has many sons बहुपुत्र mf(आ)n Variv, (बहुपुत्रता,

बहुपुत्रताम्), बहुतनय mfn as one whose

son is dead मृतपुत्रः one whose sons are living

जीवपुत्र mf(आ) Variv 7348, F (2) 4.19.11, इ,

5.11.2, (2) 4.18.10) n 11.11.36.9, 12.3.35,

one who treats any one like a son सुतो n top

पुत्रिय mf(आ)n, पुत्र्य mf(आ)n ShadvBr, 3.5 ,

पौत्र mf(ई)n A, h, etc (a sacrifice) aimin'g

at the birth of a s. पुत्रकामिक mf(ई)n the sacrifice

performed to obtain a s. पौत्र mf(ई)n (with इष्टि)

the 2nd in a family (i.e. a s. L) द्वितीयः

a secretly born s. of a 'udra and a Kshatriya नेत्रवः

a sister's s. जामेयः a s. and a daughter पुत्रौ

a son s. and daughter सुतौ a son s. n father पुत्र-

पितरौ n n Kathās a s. born in the Prajāpti form of

marriage प्राजापत्यः isha a s. by another man than

her husband सहोदः Vishn, n, MBh, etc, सहोदज

Kājn a s. by another's wife पारशवः , पारस्यैणेयः

कत्याप्यादि, पारस्यो s. (child , son wife

पुत्रदारम् in 4.239, etc a s. of जः in comp n.

etc , नन्दिकरः (comp) MBh , संतानज mfn 'with

सुतः) the s. of a Brahman ब्रह्मपुत्रः MBh, etc, etc

the s. of a Brahman and a Kshatriya woman सवर्णः

Gaut the s. of a Brahman by a Kshatriya woman पारशवः

(१३) In, h, (पारशवत्न) Var the s. of a fencing

नारीसुतः the s. of a daughter's s. दैहित्रायणः

हरितादि the s. of a red Vaishya विजन्मन्

m In 10.23 the s. of a disloyal wife कौलटिनेयः,

कौलटेयः the s. of a favourite wife सौभागिनेयः

शत the s. of a female beggar कौलटिनेयः, कौलटेयः

an 4.1.127, "as a . o . a . सुरसुतः Ph, R the s.

o. a man and a god नरदेवपुत्रः the s. of a man

called āsa दासायनः नडादि s. of āsā मायासुतः

the s. of a minister मन्त्रिपुत्रः Matas, मन्त्रिसुतः,

मन्त्रिसूनु m. Matas the s. of an honoured mother सेमंगिने
यः

that the s. of an outcaste विजन्मन् m. n 10.33

the s. of an outcaste Saisya by a son of the same class

सुधन्वन् m. n 10.33, सुधन्वाचार्य the s. of an

unmarried woman बान्धकिनेयः L (१ कत्याण्यादि),

बान्धकेयः १ शुभादि the s. of a priest ब्रह्मपुत्रः

the s. of a rishi ऋषिपुत्रः with the s.

the s. of a widow सिद्धपुत्रः

HPari's the s. of a son's s. प्रपौत्रः Kāthās, Nājat,

प्रपौत्रक Yajñ the s. of a Sūdra father and of a

Sāstīyā mother पौत्रकः MS, etc., पुत्रकः

the s. of a Sūdra father by a Prāṇī mother ब्राह्मणपुत्रः

the s. of a Tīasya वैश्यपुत्रः Sindhās s. of a woman

by another man than her husband while the husband is alive

कुण्डः In 3.1.4 the s. of a woman by any other man

than her first husband अविवर्तः common in 10.5 the

s. of a woman by her second husband द्वैधिवर्तः

the s. of a woman dislike by her husband दैर्भागिनेयः

कल्याणादि the s. of a woman living in her father's

house (whose husband is absent) जोदु m the s. of

a woman married according to the brahm rite ब्राह्मीपुत्रः

In 3.37 , ब्रह्मदेयात्मसेतान the s. of a woman pregnant

or marriage अद्युहः , अद्युहजः ' s. of 'Charata' (an

actor) भरतपुत्रकः L, भरतपुत्रः 'atney, 'el r 's. of

Shrigu ' (the planet Venus) भृगुपुत्रः B. 's. of

Chara ' (the planet Saturn) छायातनयः , छायात्मजः

L, छायासुतः Varad. 2.1, Feb 's. of Rama' (M. of

Tadbishthira) धर्मसुतः BhP s. of Bhritarashtra

धृतराष्ट्रः Pracand , धार्तराष्ट्रः MBh , तुहुषः

Ch 1. 98, Variv a s. of iti दैत्यः MBh, etc ,

दैत्यः MBh, Variv, etc , दितिजः MBh, etc

's. of Surgha ' (the buffalo) कालीतनयः L s.

of from ( ) ' (s. of) भद्रात्मजः L s. of (king)

Vasu वासुः MBh a s. of Krishna कर्षिणी

(Surgha बाह्वादि Ganar , 1011) 1011, 1011, काण्यः,

sona जर्गादि

the s. of -shatriya nā a san ali रुचिः

L s. of Lakshmana लक्ष्मण्यः Sa s. of man (a

man) मनुजात्मजः L the s. of me मत्पुत्रः the s.

of Vichada and a voisyā सुविच म L a s. of Panu

पाण्डवः, पाण्डवीय, पाण्डवेय m'n th, पाण्डुपुत्रः th,

पाण्डवेयः th a s. of Partha पार्थिवः Parth

a s. of Savitri सावित्रः th, R, Hariv the s. of six

again marriages अपसदः In 10.10 seq the s. o

the daughter of the daughter's s. दौहित्रः th 1.5.26

the s. of the sun भास्करानन्दिन m h

s. of the heavenly height i.e. Anil प्रवतो नपात्

s. of the planet Venus शुक्रसुतः Varied s. of the

stars नक्षत्रजा m a s. of the sun सौरिः Trans p

a s. of Vasishtha वासिष्ठः SC, Jr, SrG, etc a s.

rejected by his natural parents and adopted by a stranger

अपविद्धपुत्रः son, grandson पुत्रपौत्रम्,

पुत्रपौत्राः m pl n, etc, पुत्रपौत्रकम् subb

a s. father in law i.e. the father of a s. वैवाहिकः

a s.'s grandson प्रातिनप्तु m L the sons प्रातिनप्तु i

द्वौपदीजाः m pl (for द्वौपदीज) Sh 8.4202 the .

of and धर्मनन्दनाः m pl 1.9.12 the s. of धर्मनन्दनाः

रावणायः m pl s. of रा सुताः m pl 11, etc

the s. of रावणायः सागराः m pl 1, 1 the s. of रा

kin of the रावणायः कैकयाः m pl 9.24.37 s. of रा

s. of पुत्रभागः m 1.21 a s.'s share पुत्रभागः

m 1.21 a s.'s son पौत्रः A, Pr, etc पौत्रः

पुत्रपुत्रः सुतासुतः पुत्रपुत्रः the s.'s

wife स्नुषा II, etc, पुत्रवधू L a s. who is the

offspring of the wife by a person duly appointed

to raise up issue to the husband क्षेत्रजः (11 पुत्र)

Bau h, Gaut, in 9.159ff, Yājñ 1.68 a s., 2.128 a s. who

offers himself for adoption यदुच्छिकः (10 पुत्रः)

a s. who performs all the prescribed rites in honour of

his ancestors सत्पुत्रः a substitute for a s.

पुत्रभाण्डम् Near, Balar term of off action addressed to

a s. तत AitBr 5.14.1, 7.1 .8 thriving condition

of sons पौरुषेयः together with a little s. सपुत्रक

mf(इका)n Partly together with s. स्सुत mf(आ)n

, सपुत्रिन nfn Partly, together with the son

अमापुत्र mf(आ)n together with the s. or daughter

अमापुत्र mf(आ)n transmitted to sons and grand-

sons पुत्रपौत्रौ nfn RV 5.2.10 the twin s. of द्विनि

अश्विनीपुत्रौ, अश्विनीसुतौ nfn RV 5.2.10

no son सपुत्रः can (v.l.) Apoc. 1.10 and of son

अवीरता RV 3.16.5, 7.1.11 & 19 wealth consisting of

s. वीरिवत् n 2, वीरिजात m n 2 the rich for

a son पुत्रीया Pan 3.3.1 2, ch wish or sons पुत्रकाम्या

1, 2, etc with a son सहपुत्र mf (आ) n MBh with s.

and wife सपुत्रदार m n MBh younger s. कनीयस् m n

4.33.5, liter, etc a young s. बालतनय .

to become a son पुत्रीभू m to derive of

sons निष्पुत्री कृ Pan to treat like a son पुत्रीय

son पुत्रीयति Pan 3.1.10, ch, सुतीय Nom

सुतीयति ch to wish for a s. पुत्रिय or पुत्रियति

पुत्रीय

— पुत्रीयति 7.06.4 ,

पुत्रकाम्य Non पुत्रकाम्यति 'antis' , सुतीय Non

सुतीयति Sah .

sonant adj (in gr.) घोषिन् RPrāt, घोषवत्

RPrāt, ChUp,, ĀśvGr, Gobh, PārGr 1.17.2, Pāṇ, Sch — नादिन्

Śiksh, नादवत् Kāś .

beginning with a sonant घोषवदादि Hir a s.letter घोषवर्णः W.

the river Sone n शोणः (also शोणा)

MBh, R, etc , शोणः MBh, R, etc.

song n I गीतम् VS 30, ŚBr 3.6, TBr 3, Āp,

etc , गानम् KātyŚr, Lāṭy 1.7, Hariv 11793, Śis 9.54,

गीति f Nir 10, ॥ Lāṭy, Jām, Śak, गीतकम्

Yājñ 3.113, BhP 8, VP (Sāh 1.2.14) Kathās, गीता, गायान RV,

गायः RV 1.167.6 & 9.11.4, EV , उपगेयम् BhP 5.26.

38, अभिगीतम् Divyāv, गेयम् MBh, R, Megh, etc,

गीशा ŚBr 14.4.1.25, गीतिरचना Rājast, प्रगीतम्

Ritus, Caur, उद्गीतम् MBh, गायत्रः, गायत्रम् IV,

VS 11.8, ChUp 2.11.1, गानीयम् R 1.3.70, गायम्

गातु m IV, गा, गम् L, प्रगाणम् L —

(handed down orally) among men‡ ठेक्कगया Sarvad —

रुतम् (often रुतानि n pl) KātyŚr, MBh, Kāv,

etc — स्तः MBh, R, etc — गान्धर्वम् MBh, Hariv, etc,

~~गान्धर्वकल्प~~ pl {Git 12.28, गान्धर्वविद्या ĀpŚr, Sch,

गान्धर्वशास्त्रम् MBh 13.5103— स्वरसंयोगः Mricch, =
स्वरयोगः

(as) स्वरसंयोगः Śak— (of the koil) गुञ्जित mfn

ŚārngP —(of birds) वचस n Ritus.

II अर्कः Ved, RV & AV — कौतुकम् L — {

m L — गिर f RV, AV — निबन्धम् L — नीयम् RV

— प्रस्तिवः MārkaP — वाहः AitBr —(of birds) व्याहारः

Hariv, Mālav — शब्दगति f VarBrS.

accompanied with songs सहस्रमन् m(गीत)n

RV accompanying a song श्रवणस्य mn Sangit address

ed in s. अभिगीत mn RV 9.96.23 after s. अनुगानम्

SāmvBr any person who alone invokes the deities in s.

of a sacred character ऋषि m RV, AV, VS, etc

any s. संगीतम् Kāv, Katha, pur , (sacred or profane)

सामन् n MBh, Kāv, etc author of (epic) songs

गायकारः Pāṇ 3.2.23 ~~aba~~ a battle song करः RV

a beautiful s. सुधाम्न n RV celebrated with right

songs सुजुगाय mfn RV 5.44.5n epic ~~xxx~~ s. and par-

ticularly those in praise of heroes गायानाराशस्यः f pl

SBr 11.5.6.8 epic s. and particularly those in ~~xxxxxxxx~~

praise of men गायानाराशस्यै f du MaitrS 1.11.5 femi-

liar with s. गायिन mfn RV 1.7.1, MBh 2.1450,

गायिन filled with the song of वाचात् mf(आ) n

(ifc) R, Vās, etc filled with the s. of वाचाट f

(आ) n (11c) Was the first s. of birds at dawn शकुनिवा-
दः

AitBr a form of s. peculiar to ~~the~~ cowherds पारवती

L harmonious s. एकतानः L an imitative s. अनुगीत-
म्

Ratnāv lord o songs गायपति m RV 1.43.4 ,

समुद्धीतम् MW a metrical song of praise सामन्

n RV, etc obtaining by s. आगानम् ChUp a particu

lar song book वेयगानम् a particular s. sung by an

actor on approaching the stage आक्षिप्तिका Vikr praised

in songs गीत mfn Mn 9.42, MBh, etc praised

in song (Indra) गिरिहस mfn RV rich in songs

सहसामन् mf (स्त्री) n RV the science of song गीतशा-
स्त्रम्

W a short s. गीतिका MBh 3.8773 (gāthikā, Bomb)

skilful in s. गेयज्ञ mfn VarBrS a s. accompanied

by a stringed instrument बहिर्गीतम् L s. and dance

गीतनृत्यम् n sg R 1.24.5 a s. called Madraka

द्विपदी

मय्युक्तीति f L a s. composed in Dvipadi metre

Kād a s. consisting of four parts (subdivision of Nāṭya

Bhar) छान्दिकम् Mālav 1. $\frac{3}{4}$ (in Prākṛit) & $\frac{18}{19}$ (v.l.

छान्दिक) s., dance, and insturmental music

तैर्यत्रिकम् Mn 7.47 a s. for ~~xx~~ many voices पुरुणीयम्

IV a s. in honour of Vishṇu विष्णुगाथाः f pl Bh?

(in dram.) a s. in Prākṛit (accompanied with music ~~expre-~~

ssive of a lover's disgust on being deserted by a loved

women) सैन्धवम् Sāh a s. in which the vowels are

proluted प्रावितम् BhP the s. of a wife deserted

by her husband (sung with the accompaniment of a lute and

containing a covert description of her sorrows) प्रच्छादकः

L 'the s. of Brahmā' ब्रह्मगीतिका Yājñ a s. of praise

स्तुतिगीतकम् Kathās , स्तुतिमन्त्रः VarYogay , नविष्टि

f RV 8.2.17 , कारेः , कारा Divyāv , कारः RV,

भरः (if c f आ) RV , शूषः RV, VS, Kāth

the s. of Rudra (in which Agastya repeats a dialogue bet-

रुद्रगीतम्

रुद्रगीता

ween himslef and Rudra) ~~अतिविशेषः~~ (BhP) ~~अतिविरुतम्~~^{sg}रुद्रगीताः f pl (RāmatUp, Cat) s. of the bee अतिवि-

शवः, अतिविरुतम्

L the s. of the birdŚyāma श्यामासुतम् Cat the s. of the Indian Cuckoo

कुहरितम्

L the s. of the Kokila कुहरितम् L'songs of the Pitṛis' पितृगाथा. f pl, MārkP,पितृगीतानि n pl VP, Sch s. of triumph शूषः IV,VS, Kāth songs in praise of Indra इन्द्रगाथाः f pl

AitBr a song sung before anyone with the lute गेयपदम्

Sāh 4.212 a s. sung by a wife who thinks her husband

false to her प्रच्येदकः Sāh a s. sung by many voices

संगीतम् Kāv, Kathās, Pur s. together with benedic-

tion आशीर्जेयम् R a sweet s. कोमलगीतम् कोमल-

- गीतकम् without a s. or Sāman अस्यामन mfn

ŚBr 1.

to accompany a song उपगे उपगायति to

announce in s. उद्दे उद्गायति (उद्गाति

ŚāṅkhBr 17.7) to celebrate in s. उद्दे उद्गायति

(उद्गाति ŚāṅkhBr 17.7) , अनुगे , अभिगे

R to fill with s. अभिगे R , उपगे उपगायति

RV 8.32.17, 9.11.1, AV 4.15.4, TS, ŚBr, etc, MBh, BhP,

etc to honour with songs of jubilee अन्वचि RV 5.29.2

to praise in song उपगे उपगायति IV 8.

32.17, 9.11.1, AV 4.15.4, TS, ŚBr, etc, MBh, BhP, etc to

be celebrated in s. उपस्तु pass उपस्तूयते ^{hp}

3.13.45, Say to be praised in s. उपगे pass

उपगीयते .

'divine songster' (a Gandharva) दिव्य गायनः, L.

songstress n गायिकी Phar.

son-in-law n जामातृ m RV 8.2.20 & 26, 21 f,

Yājñ 1.220, MBh, etc, विजामातृ m RV 1.109.2, ~~son-in-law~~

(prob) = जामातृ, th यामातृ m L, = जामातृ,

यामातृकः Vet — कन्यापति m L, कन्यकापति L —

कन्याभर्तृ m L — कन्यावेदिन m Yājñ, 1.261 — सुतापति

m KātyŚr, Sch — विवाह्यः MānGr, Gobh, etc — विट्पति

m Mn 3.148 — (rarely) वरः — प्रियः Mn 3.119

(Kull) — प्रजापति m L — अन्यः Gal. ~~xxxxxx~~

~~xxxxxx~~
a defective son-in-law, one who has not all the nece-

ssary qualifications विजामातृ m Nir the relation

ship of a s. in-law जामातृत्वम् Pancat I.

sonless adj अपुत्र

f(आ) ŚBr, etc,

अपुत्रक

f(रका) Kathās, Daś, + अपुत्र्य

MantraBr

अपुत्रिय

ŚāṅkhGr, etc, निष्पुत्र

Hit, पुत्रहीन

MW — निःसूनु

Viddh.

sonlessness n अपुत्रता ळBr

sonority n श्रावकः L .

~~mf n Pān~~

~~3.2.148, Sch.~~

~~mf n L~~

~~mf ( ) n : V~~

~~mf n P~~

-34832-

34833

sonorous adj शब्दन

Pāṇ 3.2.148, Sch, शब्दाल

L, शब्द f(ई) W, शब्दिक

Pāṇ 4.4.34,

शब्दकार

Pāṇ, शब्दकारिन् Nir—स्वरवत् AitBr,

Vait—स्वण

L, = शब्दन .

sonship n पुत्रता § AitBr, पुत्रत्वम् MBh, etc

पुत्रभावः Nir 3.4.5, पुत्रभूयम् HParis - सूनुता MBh

- तनुजत्वम् W.

condition of sonship सुतत्वम् Kathās.

soon द्राक् ind Hariv, Pañc, etc — अचिरम्,

अचिरात्, अचिरेण ind, नचिरेन, नचिरात्, नचिराय

ind MBh नातिचिरे ind R — अदूरे, अदूरात्, अदूरतः

ind (with abl or gen) — अञ्जसा ind — मक्ष ind RV

— पुरा ind Kālid, Naish.

being soon cooked पचेलिम mfn Pāṇ 3.1.96,

Vārtt 1, Pat, Kull on Mn 4.172 very s. लमीपतः ind

VarBrS too s. स्यामि ind MaitrS, TS, Br.

sooner and later अधरोत्तर mfn no s. than

अयिते - अयिते Mālatim , ममत् no s. than

forth with शशित-शशित s. than प्रयमतः ind (ifc)

SārṅgP.

soot n सत्रे मषि m or f (मषि) Kāv, Var,

Susr, etc — दीपकिट्टम् L, दीपशिखा L.

'lamp sediment' soot दीपोच्छेदम् 'lamp sign'

s. दीपध्वजः L.

soothe vb शम्caus शमयति

RV, etc—

संवह्

cl 1 संवहति, संवहतेMBh— चप् cl 1

चपति

Dhātup 11.5 — सान्व् (also शान्व्)

cl 10 (Dhātup 32.33) सान्वयति, सान्वयते

Mn,

MBh, etc, उपसान्वय उपसान्वयति

Kās on Pāṇ

1.3.47— प्रसद्

caus प्रसादयति Mn, MBh, etc—अनुरुध्cl 4 अनुरुध्यतेor ep. # अनुरुध्यति—प्री cl 9

प्रीणाति, प्रीणीते

, cl 4 प्रीयते

(ep. and m.c.)

also प्रीयति, प्रियते, प्रियते RV, etc.

to be soothed प्रशम् प्रशाम्यति

Mn, MBh,

etc , सम्प्रसद् सम्प्रशीदति

MBh, R, etc

soothed adj स्यान्वित MBh — अनुरुद्ध-विनोदित

W — प्रसन्न, सम्प्रसन्न ChUp .

to be soothed सान्त्वतीय Car.

soothing adj शमन

f(ई) KātySr,

MBh, etc, शमनीय

Suśr, हान्तिकारिन् A - प्रसाद-
न

f(ई) R, Suśr, BhP, प्रसादिन् (ifc) MBh - प्रोणन

Suśr.

administering soothing remedies to the eyes नेत्र-

प्रसादनम्

s. fear भयोपशमः Hit a s. remedy

अवतर्पणम्

Suśr , अवतर्पणम्

Suśr.

soothing n उपसान्वनम् Kās on Pāṇ 1.3.47 —

प्रसादनम् MBh, Kāv, etc.

a humming sound made for soothing a child to sleep

आलोकिकाऽस serving for s. सान्वनीय mfn Car s.

with kind words सान्वनम्, सान्वनानि n pl,

सान्वना MBh, R, etc.

soothsayer n सिद्धादेशः Mālan, Ratnāv — विपश्चिकः

or विपश्चनकः Divyāv, वैपश्चमिकः, वैपश्चिकः

Buddh — मधुहन् m W.

a great soothsayer महाज्ञानिन् m Kathās.

soothsaying n आदेशः Ratnāv, Mricch.

sophism n व्यायाभासः Nyāyam, Comm, आभासः (in

log) — फकिक्का w.

a kind of sophism आविशेषसमः Nyāyad, Sarvad ,

प्रकरणसमः Nyāyas, Car , वर्ण्यसमः (acil प्रतिषेध-)

Nyāyam, Sarvad, Car a particular s. tending to prove an

argument to be untenable अहेतुसमः Nyāyad, Sarvad s.

consisting in generalizing what is exceptional (as perish

ableness) अनित्यसमः a s. in the Nyāya (e.g. 'sound

has not the quality of shape as a jar has, ther fore

sound and a jar have no qualities in common') अपकर्षसमः

अपकर्षसमा a s. in which the argument still to be proved

is confounded with the admitted one अवर्ण्यसमः. Nyāyad,

(in log.) a kind of sophistical refutation of an

argument उपलब्धिसमः

Sarvad, Nyāyad, Nyāyak

a particular s. objection विकल्पसमः Sarvad s.

argument अनुपलब्धिसमः, अनुपलब्धिसमा Nyāyad a

s. method of agruing कुतर्कपथः

Rajat 5.378.

sophistry n . कुतर्कः

BhP, MārkP

'the way of sophists' (a sophistical method of

arguing) कुतर्कपथः

Rājāt 5.378.

soporiferous स्वापक

~~MBh~~ Pāṇ 7.4.67, ārt 2.

34847

Pat .

soporific adj स्वापक

Pāṇ 7.4.67, Vārtt 2,

Pat, स्वप्नकृत्

L, प्रस्वाप

MBh.

soporific n (remedy) स्वापनम्

Kaus.

sorcerer n इन्द्रजातिनः m Kathās, इन्द्रजातिनः

VarBrS — सिद्धनरः Sinhās — मान्त्रिकः Rājat, Vet.

Sinhas — वृक्षयः RV 6.61.3.

a miserable sorcerer दुर्निन्दः Hcar, L.

a sorceress n सिद्धयोगिनी Kathās, + योगिनी

Hariv, Kathās — शाम्बरी W.

sorcery n यातु m RV, AV, Kāth, SBr —

इन्द्रजालम् ऐन्द्रजालम् Vātsyāy, शक्रजालम् Kālac

— माया RV, etc, मायु m — शम्बरः L, माया,

शम्बरम् Kathās, शाम्बरी Naish — दुरिष्टम् कामिणम्

Paṇ 5.4.36, Rājat, कामिणत्वम् Śis 10.37 — कृतम्

SāmavBr..

a kind of sorcery त्रिपुरा

Śārad 12 practising

३ कल्याकृत् mfn AV , यातुमत्, यातुमावत्

M mfn RV skilful in s. यातुविद् mfn ŚBr.

to practise sorcery व्यभिचर् व्यभिचरति,

व्यभिचरते Lāṭy, Kathās.

sore adj I क्रूर f(आ) ŚBr .

to make sore क्रीकृ ŚBr.

2 व्रणित . R, Suśr, Kathās, etc, व्रणवत्

MBh, Śiś , सव्रण MBh — विघृष्ट Suśr — अरुस्

ŚBr.

not sore अनरुस् ŚBr becoming s. व्रणयित

Heat having s. eyes सचिच्छ L , चिच्छ, चिच्छम् L

s. throat अधृषः Suśr , क्षवद्यु m (Pāṇ 3.3.89)

Kās) W, क्षयथु L.

sore n क्षतम् MBh, Suśr, etc, क्षणनु m L —

व्रणः (exceptionally व्रणम्) Mn, MBh, etc—अरुण

n AV 5.5.4, ŚBr, etc — क्रूरम् AV, VS, TS, ŚBr

— कोश Suśr—अपचित्, अपचो — ईर्मम्

TāṇḍyaBr 4.2.10(Sāy), ईर्मन् m Bhaṭṭ—लक्ष्मणः L.

angriness i.e. irritation of a sore सरभः (ifc f

आ) Suśr beneficial for sores वृष्य mfn Suśr

causing a ~~sore~~ sore to fill up उत्सादनम् Suśr decr

s. उत्तरीङ्गिन् m L a dry s. कचः L a dull s.

दुष्टव्रणः 'enemy of sores' (Agati Grandiflora) व्रणारि

m L 'fit for a sore' (an ointment) रोम्यम् Suśr

2.86.2 having a s. व्रणिन् Suśr, Bhartr, Host

having sores गतिमत Suśr healing ~~xx~~ a ~~sore~~ sore

उत्सादनम् Suśr making s. प्रच्छानम् Susr the pain

of a s. द्राणायामः ŚārṅgS a piece of cloth over a s.

कवलिका Suśr 'producing sores' (Semecarpus Anacar-

dium) क्षतकृत् m Npr 'removing s.' (the plant

Argyrea speciosa or argentea) क्षतविध्वंसिन् m L

'removing s.' (Agallochum or alowe wood) क्षतहरम् L

'removing s.' (the plant Conyza lacera) क्षतघ्ना mfn

W running sore गति f Bhag 4.29 a s. between

the toes अलसः Suśr 's.-curer' (a surgeon)

व्रणचिन्तकः Car s. in heart हृदयानिधम् mfn AV

a s. not produced by cutting अक्षतः, अक्षतम् KAND

Kaus a s. on the foot पादस्फोटः L a s. produced by

an injury क्षतव्रणः Bhpr sores on the hinder part

of the body (of children) अहिपूतनः, अहिपूतना

Suśr the state of a sore व्रणता Suśr.

sorely distressed सुपरिक्रिष्ट mfn MW sorely

grieving उग्रशोक mfn s. wounded परिविक्षित mfn

MBh.

Sorex mosihatus n गन्धनकुलः L, गन्धमूषिका,

गन्धमूषिकः, गन्धमूषी L, गन्धाढ्या Gal.

Sorgum n देवधान्यम् L.

34857

Sorgum cernuum n देवधान्यम् L.

a kind of sorghum तारतपुत्रः

I the stalk of

the Sorghum पलालः, पलालम्

Susr.

sorrel n चुककम् L, चुकवास्त्रकम् L -

अम्लनायकः ‡ अम्लवास्त्रकम्, ‡ अम्लभेदनः L, ‡
H

दलाम्लम् L, ‡ शाकाम्लभेद^{नम}_{MV} - अलाबुसुहृद् m L -

गुल्मकेतु m L - लोय, लोटिका L - वराङ्गम् L,

वराङ्गिन् m L, वराभिधा L.

a kind of acid sorrel रक्तसावः L a kind of

s. अम्लचुक्रिका, अम्लचूडः, अम्लवत्सः

MBh 3.11568, Susr, (commonly used as a pot-herb) अम्लशी-
कः

, अम्लसारः , अम्लशुक्रः , लेखिका L,

वीराम्लः L, अम्लवेतस् , शस्त्राङ्गा L,

शुक्लाम्लम् MW, अम्लशाक , सहस्रवेधम् MW,

सहस्रवेधिन m Bhpr wood s. अम्लः Suśr ,

अम्लिका , अम्लीका L , चाङ्गरी Hariv

4652, Suśr 6, चाङ्गः L, Sch , पलस n L.

to sorrow vb (for) उल्कष

Nom उल्कषते

R, Śis, Bhatt, etc — खै cd 1 खायति Dhātup

sorrow n I शोकः RV, etc, शुच् f AV,

etc, शुचः f pl, शोचनम् (L), शोचना (Hāsya),

शुचा Bhp, अनुशोकः L, अनुशोचनम्, सशोकता

MBh, हृच्छोकः AV, Paipp — खेदन W, उत्वेदः

L — संतापः (ifc f आ) MBh, Kāv, etc, तापः

(g उच्छृतिदे) MBh, etc, संतप्तम् Hricch, परितापः

R, Kathās, Bhp, etc, + प्रश्रान्तापः MBh, Kāv — हृष्टं f

Bhp, हृद्रोगः

RV, Suśr, VarBrS, etc — शूलः, शूलम्

(ifc f आ) MBh, Hariv — शूकः L — दुःखम् (ifc

f आ) ŚBr, 14.7.2.15, Mn, MBh, etc — परिहः MBh .

उत्सुकता,
उत्सुकत्वम् L, उत्सुकम् .

II अनुध्या f AV 7.114.2 — असुरवम् Mn, MBh

etc — कायः (gana ज्वलादि) L — तमस n Kir

3, तमः (Pāṇ 7.3.34, Kāś) L, Sch — देवम् L

— मन्यु m MBh, Kāv, etc, मन्यु f L — रभसः W

— तात्स्यः, तात्ससा L — विसूरणम् Vikr 4.19, विसूरितम्

L — निचिग्रम् MW — व्याकृतः, व्याकृतम् Nalac — व्याधी

AV — सुदुर्, सुदुर्

afflicted with sorrow शोकार्त्त mfn Hit ,

शोकभिभूत mfn A , शोकविह्वल mfn A afflic-

tion by s. शोकार्त्ति mfn Mālatim another's s. परदुःखम्

W arising from s. शोकोद्भव mfn W broken down

with s. शोकरुण mfn R burden of s. शोकमारः

MarkP the cause of s. तमस् n तमः (Pāṇ

7.3.34, Kās) L, Sch causing s. शोकोत्पादन mfn MW ,

परितापिन mfn R, Śis , उद्वेजक mfn Śārng,

उद्वेजन mfn Kathās, Kām , दुष्प्रद mfn R (B)

2.106.29 cessation of s. विशोकः BhP connected with

s. सशत्य mf(आ) n HPariś consisting of s.

शोकैकमय mf(इ) n MW , शोकमय mf(इ) n

Kathās containing no description of any s. विशोक mf

(आ) n Sāh destroying s. शोकापह mfn Vop ,

शोकविनाशन, शोकविनाशिन् mfn MBh filled with s.

शोकान्वित mfn LW , शोकविष्ट mfn Mālatīm ,

समन्यु mfn MBh a fit of s. शोकावेगः Śak

freed from s. गतोद्वेग mfn MBh freedom from s.

विशोकता MBh, MārKP free from s. वीतशोक mfn

ŚvetUp, MBh, विशोक mf(आ)n AitBr, Up, etc ,

निःशोक mfn Hariv, Rājat , शोकान्तर mfn

BrĀrUp full of s. शोकमय mf(ई)n Kath-as ,

सन्ताप mfn Kād , अधिकाधि mfn Daś great s.

सुदुःखम् MBh harrassed by s. शोककषित mfn R

having s. upon sorrow दुःखदुःखिन् mfn ShP 11.11.19

having the s. एकदुःख mfn MBh having the s.

and joys एकदुःखसुख ~~fm~~ mfn increasing s. ,

शोकविवर्धन mfn MBh mental s. मानसशुचि f

Var BrS, मानससन्तापः Śak new s. नवज्वरः RV not

causing s. अशोक mf(आ)n H Lalit , ~~असन्ताप~~

mf(आ)n AV 4.26.3, 8.2.14 not feeling s. अशोक

mf(आ)n Nalod not mingled with s. अशोकान्तर mfn

SBr not suffering s. असंताप mf(आ)n AV 16.3.6

Comm on Kn 4.185 occassioning s. अनुतापन mfn

overcome with s. शोकाकुल mfn Nal ,शोकनिहित

mfn Mrieoh, Mit overcoming s. शोकातिग mfn KathUp

overwhelmed with s. शोकाकुल mfn Nal ,शोकविकल

mfn A , शोकपरिप्लुत mfn MBh, शोकपात्रात्मन् mfn

~~śka~~ Śak paroxysm of s. शोकावेष्टाः Śak removal of s.

शोकापनोदः MV removing s. शोकापनुद mfn Pāṇ 3.2.

5 , शोकापह mfn Vop , शोकापहर्तु mfn W ,

विशोक mf (आ) n AitBr, Up, etc sea of s.

शोकसागरः R a sigh of s. व्यथिकनिःश्वासः Kum

a slough of s. शोकपङ्कः , शोकपङ्कम् IBh 's.

break' (dissipation or removal of s.) शोकभङ्गः MW

's. repetition' (indulgence in grief) शोकचर्चा L

s. personified (as a son of ~~xxx~~ death) शोकः Pur s.

personified (as son of Droṇa and Abhimati) शोकः Pur

the ~~xxxx~~ sorrows of the world संसारदुःखम् ,

संसारपरितापः -hp sorrow upon s. शोकानुशोकम् R.

taking away s. शोकापहर्तृ mfn W visitation by s.

शोकार्ति mfn Malatim a weight of s. शोकभारः

rkP 'without s.' (the soul) अपशुचि m L.

to be confused with sorrow कज् cl 1 कजति

Dhātup 7.58 to cause internal s. दु cl 5 दुनेति

AV 9.4.18, MBh, VarBrS, Kāv to feel s. शुच caus

शोचयति, शोचयते MBh 'to free from s.'

अशोकीकृ ŚarṅgP , विशोकीकृ Cat.

sorrowful adj I विषण्ण

Kāv, Kathās, DhP,

सशोक f(आ) R, Kālid, etc, शोकवत् MBh, R—

अनुशोचित्, संतापवत् Kathās, सव्यथ f(आ)

Kāv, Kathās, निर्विण्ण MBh, Kathās, Pur, etc, उद्विग्न

उद्विग्नमनस्, उद्विग्नहृदय

MBh, Daś, Bhag, etc, उद्विग्नचित्त, उद्विग्नचेतस्, १

MBh, DhP, MarkP, विकल f(आ) MBh, Kāv, Kathās —

असुरिन्

अहर्ष — १ R, etc, असुरव f(आ) MBh, etc —

निरानन्द f(आ) MBh, R, etc — सौत्सुक f(आ) Kāv

Kathās .

II उल्क — धून

Shajapr, परिधून

ŚBr — समन्यु MBh .

having a sorrowful aspect विषण्णरूप f(आ) R

having a s. face म्लायद्वक्त्र Rājat made s. विषादित

one who is s. विक्लवान्न R s. events occurring

during separation करुणविप्रलम्भः W very s. सुविषण्ण

R.

to be sorrowful शुच cl 1 (Dhātup 7.1) शोचति

(Ved and ep. also शोचते) TS, etc — संज्वर

संज्वरति MBh , व्यथ cl 1 (Dhātup 19.2) व्यथते

(ep. also व्यथति) AV, etc — पर्युत्सुकीभू Śak.

sorrowfulness n

शोकम्

L.

sorrowing intensely

शोकयमान

mf n

Bhatt

s.

for

उत्कण्ठित

mf n

R, Daś, Vikr, etc.

sorrowing n शेदः

W.

sorrowless adj अपशोक lagh .

rendering sorrowless अशोककर .

sorry for अनुशयिन् , अनुशयवत् fn to be

s. for गह $\frac{cl. 1.10}{cl. 10}$ गहति, गहते, गहयति, गहयते

(the Ā is more common than P) Mn 11.230, Jain.

sort n I प्रकारः Aprat, Kaus, Mn, IBh, etc—

विधा IS, etc—भेदः ŚrS, Up, IBh, etc, प्रभेदः

IBh, Kap, Heat, Susr , भिद् f L—स्वप्न (ifc fआ

rarely ई) R, Susr , स्वरूपम् (ifc fआ) w—वर्णः

(वर्णम् g अर्ध-चोदि) (ife f ऊ) RV, etc—जातम्

RV 8.39.6, AV, etc .

महसम् लक्ष्णम् लङ्गकः
II जातम् I — महसम् Mn, Samk, Bhp. जातम्

W — वृत्तान्तः (rarely) वृत्तान्तम्.

the being of one sort एकरूप्यम् Sah of a cla-

ver s. पटुजातीय mfn Das of different s. भिन्नप्रकार

mfn EW of an excellent s. महाजातीय mfn W of

every s. सार्ववर्णिक mfn Mn, VarBrS of four sorts

प्रातृविध mfn ŚBr 7, ŚāṅkhŚr, Mn, etc of many sorts

अहविध mf(अ) n MBh, Kav, etc of my sort मद्विध

mfn MBh, Kav, Pur of such a s. तथाविध mf(अ) n

TBr 2.1.10.1, Mn 1.8 f, MBh, etc , यथाविध mfn MW

of the same s. सविध mfn Aprat of two sorts द्वय

mf(इ) n RV, AV, Br, MBh, etc (द्वये n pl Śis 3.57)

of various s. नानाविध mfn Mn, MBh, etc of whatever

sort यथाविध mfn MBh, Ragh s. by sort यथाजाति

ind Laty.

sought adj मृगित L, मर्गित R, Hariv,

saddhP — गवेधित Kathas 118 — दुण्डित W-इष्ट

ŚBr — अनिष्ट, अनिष्ट्यमाण — इष्ट — श्रित

Kav, Kathās.

granting all that is sought अनुमृग्यदाशु long s.

for चिरचेष्टित W s. by all लक्षभूत Cat s.

for गेवेषित Kathās 118 s. for refuge संश्रित

MBh to be s. प्रमृश्य , मार्ग्य W , मार्गितव्य

R, Hariv , पर्येष्य MBh , एषणीय Kum ,

एषितव्य Comm on Badar , गमनाह W (Agni)

दिधिषाय्य RV 2.4.1 deserving to be s. for गेवेषणीय

Sāy to s. after अनुमृग्य BhP to be s. after

मार्गितव्य R, Hariv , परिमार्गितव्य Bhag , परिषयं

RV 7.4.7 to be s. by hearing (not by sight) ~~श्रुतिमग्य~~ ~~श्रुतिमु~~

MW to be s. by the Veda ~~श्रुतिमग्य~~ MW to s. for

~~मग्य~~
(Kav, Pur → एष्य AV 12.2.39, 4.16, TandyaBr ,

~~एष्यैष्य~~ RV 10.102.11 , संद्रष्टव्य MBh

to be s. for protection ~~संश्रयणीय~~ Kam.

to be sought after का intens (p चाकत)

RV 10.29.1.

soul n I आत्मन् m RV, AV, etc, अन्तरात्मन् m

— चैतन्यम् KapS 3.20, Sāṅkhyak, etc, चित् f VS

4.19, KapS, Bhartr, BhP, चैतनम् R 7.55.17, 20,

चैतनः L— पुरुषः AV, etc, पुरुषान्तरात्मन् m

L, अन्तरपूस्मः Mn 8.85, पुंस् m KapS, Tattvas

Sāṅkhyak, MBh, Pur, Kathās — अन्तर्यामिन् m ŚBr 14,

अतीन्द्रियः

MundUp — अन्तःप्रकृति f, अन्तरम् — अन्तःकरणम् —

(in Sāṅkhyā phil.) — अतीन्द्रियम् L — कूटस्थम् — क्षेत्रविद्

m BhP 4.22.37, दोत्रिन् Bhag 13.33 — प्राणधिपः ŚvetUp

, प्राणपति m MBh — शरीरिन् m Bhag, Ragh, etc, an

शरीरकः A, शरीरकम् MW — (enveloped in the body)

देहिन् m Up, Bhag, Suśr, BhP, देहेश्वरः MārkaP,

हृदयम्
हृदिकथः BhP — आशयः Yājñ, R, Kathās, etc — 1

(ifc f आ) RV, etc, हृद n RV, etc — मानसम्

(ifc f आ) g प्रज्ञादि KathUp, MBh, Kāv, etc, मनस् —

(personified as a king) पुरुजन् BhP — (typified by

the pure ~~xxx~~ white colour of a goose and migratory like ~~xx~~

It) हंसः (ifc f अ) Up, MBh, Hariv, etc—(typifi-

ed by the pure white colour of a swan and migratory like

goose) हंसः (ifc f अ) Up, MBh, Hariv etc विभू

or (Ved) विभू m W— अणु m Hariv—धियांपति

m L— परमसंज्ञकः L .

II अक्षः L— अतसः L— अपशुच् m L—

कः Tattvas — जनु f Gal— पुद्गलः Lalit —

वैजिकः L — भावः SvetUp, Mn, MBh, etc — मुकुलम्

(मुकुलः g अर्धर्चिदि, ^{युं(अ)}) L, मुकुली — रजसान् न

L चित्त — सर्वगः W — सर्वतोमुखः L — स्वर्गजः L.

absence of soul जाड्यम् (g दृढादि) Vedantas

animal s. (the lowest of the three souls of a human being)

the other two being jīvātman and paramātman) प्राणात्मन्

m Tarkas being entirely the s. of the universe

परमात्ममय mf(ई) n Hear being the s. of all

सर्वजीवमय mf(ई) n R being the s. of all beings

सर्वभूतात्मभूत mfn Bh? belonging to the living person-

al & s. जैव mf(ई) n Bādar 2.3.47, Sch the

category of 's.' जीवास्तेकाय. Jain (also Bādar 2.2.35,

Sch) coming from the s. पौरुषेय mf(ई) n Kap, Sch

delighting only in one's own s. प्रत्येकरस mfn

RāmatUp desire of the universal s. आत्मेच्छा Śaṅk

different souls नानात्म (in comp) for the sake of

the s. पुमर्थम् ind KapS going to the s- पुरुषायण

mf(3a)n PrasnUp the great s. महापुरुषः Gaut, MBh,

R, etc the great s. of the universe महात्मन् m

MaitrUp, Mn having a s. आत्मवत् mfn AV, RV, TS,

आत्मवेत् mfn ŚBr 10.14 having a s. आत्मवत्

mfn BrisUp, 14 सात्मन् mfn ŚBr, TS ३१ mf

(3a)n (Pan 3.1.३३ 135) ŚvetUp, PraśnUp, Bādar, VarBr,

BhP 7 , मनसिन् mfn TS , सात्त्विकम् AV, TS, etc

'having a s. of adamant' (H. of a Dhyāmbuddha) वज्रसत्त्वः

Dharmas 3 having a true s. सत्यात्मन् mfn IW

having no separate souls निरात्मक mfn Bhp, निरात्मन्

निरात्मवत् mfn MBh 'having the senses for soul'

(identical or one with the senses) इन्द्रियात्मन् m

having the s. enlightened अन्तर्ज्योतिस् mfn SBr 14, Bhag

the human s. इन्द्रः → स्वः W the individual

s. आत्मन् m → चैत्यः Bhp 3.26, 28.28, 31.19,

Sarvad 2.198 f समवायिन् m (with पुरुषः) Yājñ 3.

(an individual s.)

125 , (to which mala and Karman still adhere (with

Saivas) प्रत्याकल mfn Sarvad (with Saivas) an

individual s. to which only mala adheres विज्ञानकेवल

mfn विज्ञानसंज्ञाप्रकरणाकल mfn Sarvad in

every s. प्रत्यात्म (ibc), प्रत्यात्मम् ind. Sarvad

'innermost s. of the universe' (Vishṇu) जगदन्तरात्मन् m

Bhartr̥ 3.84 (with Jainas) the intelligent and sentient s.

ओधात्मन् m Col a Jaina predicate of the s.

नित्यसिद्ध mfn MW 'knowing the body' i.e., the s.

क्षेत्रज्ञः ŚvetUp, Mn 8.96, 12.12 & 14, Yaññ, MBh, Hariv-

11297, etc the knowledge of the s. क्षेत्रज्ञम् (g)

युवादि), क्षेत्रज्ञम् (g ब्राह्मणादि) v

the living s. जीवात्मन् m Tarkas, Bh' 6.8, Sarvad

4, 7.57 —, (as distinguished from the universal) जीवः

— करणाधिपः
RV 1. ~~84~~ 164.30, ChUp, ŚvetUp, PrasñUp, Mn, etc १,

T the living s. which escaped from the body at death

(called asu in animals) अन्नस n RV, etc lord of

the s. पशुपति m RTL 89 'the mystery of the

universal s.' (N. of a partic. hymn.) हंसगुह्यम् BhP

the one universal s. (or one divine essence and source from

from which all created things emanate or with which they

are identified and to which they return) ब्रह्म n

(exceptionally treated as m AV, ŚBr, Mn, MBh, etc (IW 9.

83, etc) one whose s. is liberated मुक्तात्मन् mfn

Ashtāvs, ~~maxwhose s. is liberated~~ (from existence)

मुक्तचेतस् mfn Ashtavas, मुक्तबुद्धि mfn Ashtāvs

one whose s. is released from poison विषविमुक्तात्मन् mfn

MBh the passage of the s. शून्यपदवा

Cat शून्यपदवा

perceiving with the s. मनसाज्ञायिन् mfn Paṇ 6.3.5,

Sch personal s. (as distinguished from the the universal

soul) जीवः RV 1.164.30, ChUp, ŚvetUp, PraśnUp, Im!

etc that quarter which contains the s. of the universe

राज्ञी

ChUp 3.15.2 relating to the s. आध्यात्मिक

mf(आ & ई) n , अध्यात्मिक, आध्यात्मिक mf(ई) nthe sentient s. (existing again after the dissolution ofone body in another form) पुनर्भवित् m W somethingdifferent from s. अनात्मन् m the s. after death

नरकामयः

L. = जेत

the s. after death andand previous to its being born again (corresponding in

some respects to the western notion of a ghost) गन्धर्वः

L the s. compared with an animal पुरुषपशु m IW 85

the s. considered as the supreme ~~king~~ being वासु m W

(in Vedānta) the s. during deep sleep सम्प्रसादः ChUp,

MBh, etc, सम्प्रसात्ति f Śaṅk the s. in the Sāṅkhya

system सारव्यपुरुषः Śis (in phil.) the s. invested

with the Sūkshma-śarira or subtle body हिरण्यगर्भः

Vedāntas, सूत्रात्मन, प्राणात्मन the s. of all सर्वजीवः

Bhṛ, Pañcat the s. of all beings सर्वभूतात्मन् m Mn 1.

54 , सर्वभूतान्तरात्मन् m RāmātUp, MBh, Śaṅk 's. of sacrifici

ifice' (N. of Viṣṇu) यज्ञपुरुषः, यज्ञपुंस m BhP

, ~~यज्ञा~~ यज्ञात्मन् m BhP the s. of the universe

विश्वात्मन् m MaitrUp, MBh, Kum, etc., लोकात्मन् m

R , परमानन्दः MBh, Bhartr, etc , पुंस m (with

पर or परम) the s. of the whole world

सर्वलोकान्तरात्मन् m MBh s. of universe पुरुषः VS,

ŚBr, etc (sometimes with पर, परम or उत्तम)

, (identified with Brahmā Viṣṇu, Śiva and Durgā) पुरुषः

the s. passing through various mundane states संसार्यात्मन्

m (perhaps rather two separate words) MW a s. possessed

with ~~body~~ शरीरपुरुषः AitĀr the s. which con-

sists of existence and thought सोच्छिदात्मन् m W the s.

which passes like a thread through the universe सूत्रात्मन्

Vedantas (IW 114) sprung up in the s. मनोजात mf n

VS, ŚBr the state of the individual s. जीवत्वम् KapS

6.63 supreme s. (identified with the original cause of

the universe or ~~the~~ Viśva bhāvana) प्रधानात्मन् m VP (W)

supreme s. अन्तरम् → सूक्ष्मः, सूक्ष्मम् L (in -

phil.) 'those who know the condition of the s. within the

body' आन्तराल mfn together with the s. सात्मन्

mfn ŚBr, TS Uniting with the s- पुरुषायण mf(आ)n

PrasṇUp unity of the s. ऐकात्म्यम् MBh, BhP the

universal s. चैतन्यम् → परः, परम् Up, R, Pur →

सर्वगः L प्रधानम् L , (identified with the

original cause of the universe or Viśva-bhāvana) प्रधानात्मन्

m VP (W) virtues of the s. आत्मगुणम् Gaut vital

s. (the lowest of the three souls of a human being, the

other two being jīvātman and paramātman) प्राणात्मन् m

Tarkas the whole s. सर्वभावः (ifc f 3त) R

सर्वहिद् n whose w. is immortal अमृतास्तु mfn

AV 5.1.1&7 ~~(one) whose s. is Yoga~~ (one) whose s. is Yoga

योगात्मन् mfn MBh with all one's s. सर्वात्मन् ind

, सर्वात्मिकेन ind , सर्वप्राणेन ind R, Kathās

with one's whole s. सर्वभावेन (Bhag, Hit, BhP) सर्वभावेः

(Pañcar), सर्वभावः ibc (R) without s. निष्पुद्गात्

← mf n with the whole s. यथाप्राणम् (MBh),

यथाप्राणेन (R) ~~ind~~ ind.

sound vb I ध्वन cl 1 ध्वनति Kāv, etc,

प्रध्वन प्रध्वनति

Śis स्वन् cl 1 (Dhātup

19.79) स्वनति (m.c. also स्वनते) RV, etc, स्वन्

caus स्वनयति RV, Bhp— नद् cl 1 (Dhātup 3.17)

नदति (ep. नदते) AV, etc, निनद् निनदति

MBh, R, etc, नादम् नदति, शब्दम् नदति, स्वनम्

नदति, अभिनदति Hariv, संनद संनदति MBh —

नदति cl 1 (Dhātup 3.19) नदति (ep. also नदति)

Br, etc, निनदति निनदति ShadvBr—स्वर, स्तु

cl 1 (Dhātup 22.34) स्वरति RV, JaimBr, ChUp, (as

an instrument) अवस्तु RV 8.69.9—निष्टन् निष्टनति

(rarely Ā) RV, MBh, etc, निष्टन् — परिष्वन्

only Intens परिमनिष्वणत् RV 8.69.9—विस्तन् विस्तनति

Bhatt, Jatakam — प्रकवण प्रकवणीति

HPariś

— कन्द cl 1 कन्दति, कन्दतेकन्द
RV Ratn. v —cl 1 कन्दते ŚiraUp, (cf Klazo) — घृण cl 1

घोषते RV 6.4.8 — उद्घुष उद्घोषति — विकुश

विकोशति (ep. also विकोशते) R — झण cl 1

झणति

Hcar 4 — उदीर caus Pass उदार्यति —भन् cl 1 भनति RV — रण cl 1 (Dhātup13.2) रणति Kāv, Pur — वाश cl 2 (Dhātup 26.54)

वाश्यते (ep. also वाशयति Ved ~~xxxx~~ and ep. also

वाशति, वाशते) RV, etc — कू cl 2 कौति

(Ved. कवीति Pāṇ 7.3.95) or cl 1 कवते (Dhātup

22.54) or cl 6 कुवते (Dhātup 28.108) or cl 9

कूनाति, कुनाते Bhaṭṭ (said of the Koil, its song) जल्प

d 1 जल्पति (ep. also Ā) Bhartr ~~विशिञ्ज~~

विशिङ्क्ते (only pr p विशिञ्जान) Bhaṭṭ — (as a

drum) डम cl 1 P Prab 3.14.

II आध्मा आध्मति

TAr — आनु

Ā — / cl 2, 6 (Dhātup 24.26, 28.104) नौति, नुवति (pres

also नवते, नवति

RV, etc) — प्रै प्रगायति

(ep. also प्रगायते) RV, MBh, BhP — प्रणु प्रणवति,

प्रणवते RV, AV — प्रोहृस् (only p pr. p प्रोहृसत्

←) Kathās — मा cl 3 मिमति (accord-

ing to Dhātup 25.6 मिमीते) RV, AV, Br — रस् cl 1

(Dhātup 17.63 र्सति (rarely रसते) ŚBr,

etc — तस्य cl 1 (Dhātup 17.84) तसति (only 2)

Kathās — लुट् caus लोढयति Viddh — वल्ग cl

1 (Dhātup 5.35) वल्गति Pañcat 1.71 (v.l.) — समुद्धा

समुज्जिहीते Prasannar — समुल्लस समुल्लसति

Prasannar — स्यम् cl 1 (Dhātup 19.78) स्यमीते

Bhatt.

III अण् d 1 अणति L — अम् अमति L

— अम्ब cl 1 अम्बत L — अम्भ अम्भते L

— कच cl 1 कचति Vop — कण cl 1 कणति

Dhātup 13.6 — कण caus काणयति — कल् cl

1 कलत Dhātup 14.26 — कश् cl 1 कशति

Dhātup 17.75 — कुण cl 6 कुणति Dhātup 28.

45 — कै cl 1 कार्याति Dhātup 22.19 — कुक् or

cl 9 ~~क्~~ कुनाति, कुनीते or कुजाति

कुनीते Dhātup 31.10 — कण cl 1 कणति

Amar, Kathās 25, Nit — खु cl 1 खवत Dhātup 22.

58 — गज cl 10 गजयति Dhātup 32.105 — गज

d 1 गजति (Dhātup 7.72) Bhaṭṭ 14.5, गजि- गज्ज

d 1 गजति Dhātup 7.73 — गु cl 1 गवते

Dhātup 22.52 — गृज , गृज्ज cl 1 गजति, गृज्जति

Dhātup 7.74 f डुं cl 1 ड्वते Dhātup 22.57

— यण cl 1 यणति Dhātup 13.3 (v.l. for वण्)

यन् cl 1 यनति L— तुस् cl 1 तोसति

Dhātup — द्रेक् cl 1 द्रेक्ते — धण् cl 1

-धणति Dhātup 13.11 — धन् cl 1 धनति L

-धिष् cl 3 दिधेष्टि Dhātup 25.22 — द्रण cl 1

-ध्रणसि Dhātup 13.16 — द्रेक् cl 1 द्रेकेते Dhātup

4.5 — दवण cl 1 दवणति Dhātup 13.10 — द्रण

cl 1 द्रणति Dhātup 13.16 — नास् cl 1 नासते

Dhātup 16.24 — पिञ्ज cl 2 पिङ्गे Dhātup 24.18.20 — गिट्

cl 1 पेटति Dhātup 9.24 — लुक् cl 1, 10 लुक्कति

लुक्कति Dhātup 5.4, 33.39 — भ्रण cl 1 भ्रणति

Dhātup 13.9 — मञ्ज् cl 10 मञ्जयति Dhātup 32.106,

Vop — मण् cl 1 मणति Dhātup 13.5 — मर्च cl

10 मर्चयति Dhātup 32.106 (v.l. for मार्ज्) — मर्ज्

cl 1, 6 मर्जति, मुञ्जति Dhātup 6.76.77 (v.l. for

मुज्, मुञ्ज्) — मार्ज् cl 10 (Dhātup 32.106, Vop) मर्जयति

— मिश् cl 1 मेक्षति Dhātup 1774 — मोम् cl 1

मोमाते Dhātup 13.25 — मुज्, मुञ्ज् cl 10 मोजयति

मुञ्जयति — रम्ब cl 1 रम्बते Dhātup 10.14

— रम्भ cl 1 रम्भते Dhātup 10.24 (only रम्भमाण

BhP) — रेप् cl 1 रेपते Dhātup 10.10 — लम्ब

cl 1 लम्बते Dhātup 10.15, ~~लम्बते~~ cl 1 लम्भेत

Dhātup 10.24 (Vop) — वण् (also वण) cl 1 वणति

Dhātup 13.3 — वन् cl 1 (Dhātup 13.19.20, 19.42) वनति

(Ved also वनेते) cl 8 (Dhātup 30.8) वनेति, वनुते

Dhātup — विट् cl 1 वेटति Dhātup 9.29 — व्रण

cl 1 व्रणति Dhātup 13.8 (also written व्रण) —

स्त्ये

cl 1 स्त्यायति Dhātup 22.14 — ह्य् cl 1 ह्यति

हस cl 1 हसति Dhātup 17.61—हृष cl 10

हृषयति Dhātup 32.115 (v.l.) हृष—हस cl 1

हसति Dhātup 17.62—हृद cl 1 (Dhātup 2.26) हृदति

Nir, MBh, हृद cl 1 (Dhātup 2.25) हृदति .

to begin to sound प्रणद प्रणदति MBh, R,

अभिप्रणद Bhatt to s. aloud ५ विनद caus विनादयति

R वाश cl 4 & us वाशयते RV to s. as

distant thunder गर्ज cl 1 गर्जति MBh, etc

to s. back प्रतिनद प्रतिनदति MBh, R, etc

to s. forth विनद् विनदति IBh, R, etc → विस्वन्

विस्वन्ति Śis 18.77 → वित्स वित्सति →

संजृ संजरते RV to s. he vily (as a drum)

अभिनिःस्तन् Pāṇ 8.3.86, Sch to s. high कुच cl 1

कोचति Dhātup to s. inarticulately क्षीज् cl 1

क्षीजती Dhātup 7.63 to s. in concord (said of musical

instruments) संवद् P AV to s. together (said of

musical instruments) संवद् P AV to s. together

संस्व संस्वरति RV, śis . संहृद् संहृदते

MBh, Hariv

--संजु संजरेत

RV . संनु संनवेते

RV to s. towards अभिनद् (acc) BhP . अभिस्फूर्जति

अभिस्फूर्जति AV 12.5.20 . अनुनद् (acc).

to be sounded शब्द्

pass शब्ध्यत

MBh to

cause to sound ध्वन् caus ध्वानयति Dhatup , प्रध्वन्

caus प्रध्वनयति

Car . (play (on an instrument))

आभिचद् caus आभिवादयति

MBh 3.14386

प्रवद्

caus प्रवादयति (with acc of the instrument) ŚāṅkhŚr,

MBh, etc → विरण् caus विरणयति BhP → निनद्

caus निनादयति MBh, R, etc , अभिनद् caus

अभिनादयति , विनद् caus विनादयति MBh, Kav, ~~Ek~~

etc, आनद् caus P MBh → वद् caus वादयति

m.c. also वादयते ŚBr, MBh, etc → संवद् caus

संवादयति, संवादयते MBh, ~~Kathas~~ Kathas →

हाद् caus हादयति ĀpGr , निहाद् caus

निहादयति MaitrS . ~~निहाद~~ ~~कण~~ caus ~~कणयति~~ Kath

~~कण~~ ~~उच्चर~~ caus ~~उच्चारयति~~ BhP 3.15.21, 10.44.13 & 16,

~~उच्चर~~ ~~प्रोच्चर~~ caus ~~प्रोच्चारयति~~ MBh, R, BhP, Mr̥icch, etc.,

~~प्रोच्चर~~ ~~श्लोकय~~ caus ~~प्रोच्चारयति~~ Pañcat —, श्लोकय Nom

श्लोकयति (Pāṇ 3.1.25) VS —, (as drum, etc) आहन्

आहन् TS, SBr, Kathās, Bhaṭṭ, etc —, (the lyre)

उदाहन् P ŚBr to cause (musical instruments) to s.

forth together समाधमा समाधमति Bhaṭṭ to

cause to s. aloud उद्घुष caus उद्घोषयति Rajat —

मुह cl 1 (Dhātup 7.32) मुहति MBh to cause to s.

s. by striking संघट्ट caus संघट्टयति R to cause

to s. loud उद्धिष्युष caus उद्धिष्योषयति to cause to s.

loudly मुह caus मुहयति Bhp to s. aloud वद

Intens वावदीति RV, AV, वावद्यते ŚBr, वावन्ति

Gr → वाश cl 4 Intens वावाश्यते (v.1. रराश्यते

MBh) वावाष्टि RV to s. loudly गु Intens

नोनवीति RV to s. through अन्वानु intens

अन्वोनोनवीति RV 10.68.12 'to cause to s. ' (to proclaim)

गु

Intens Ä (183 सु गुने) RV 1.61.14, 5.64.2, TBr

2, Kāth 13.11 f.

sound n I इवनि m AV, etc, इवनि तम्,

-દવનિતાનિ સ or પ તે, દવન. નિશ્ચયન.

१ — शब्दः (in ^{English} also शब्दम् ifc ३३)

शब्दनम्, शब्दकर्मण् n — आरवः

(पान ३.३.५०) १, २, ३, आराव, (पान ३.१.५०)

विशवः, वि, वि. etc, राविताम्, रु, m

टंकारख:

(only L), श्रवणः   L, ~~रुद~~   ~~Kad~~, रुद   ए-रणः

1 — (of speech) दोषः धर, सु, निर्दोषः

(inc & आ) 17th, 18th, etc, प्रद्योषः ३० परिद्योषः

(L), निनिर्देशः Bh, उद्घुष्टम् R, संघुषितम्

Shatt; संघुष्टः , निघुष्टम् — स्वनः (ifc

f क) Bh, etc, स्वनिताम् 'i', स्वानः

प्रस्वनः Bh, निस्वनः (ifc f आ) Jain, Bh,

, etc, निस्वनिताम् निस्वनः Bh — कणितम् Ragh G t

(ifc) Shatt — (especially of a musical instrument)

क्राणः Gāh 137, Ragh, Kathās 120.106, निक्काणः

(Kir), निक्काणः ('is) L — (in a phonetical

sense) हादः Pat, हादः Bhāp, Kir,

निहृदिः ॥ ५७, ५८, ५९, निहृदिनम् ॥ ६०, निहृदिः

॥ ६१, ६२, हृदिः (॥ ६३ ॥ ६४) L, संहृदिः ॥ ६५, ६६,

etc — संहृदिः L — निनदः निनदम् Ch ३.१३.९ च

निनादः) ॥ ६७, ६८, etc, नादितम् ॥ ६९, etc, विनदः

॥ ७०, अनुनादः ॥ ७१, सम्प्रनादः ॥ ७२, विनदः — (in phil)

(conceived as eternal indivisible and creative) स्फोटः

॥ ७३, वाचः ॥ ७४, etc, वचनम् (॥ ७५ ॥ ७६)

॥ ७७, ७८, ७९, (esp. of animals) वग्नु ॥ ८०

॥ ८१, वग्नु ॥ ८२, m RV, (applied to the noise produced

by dīce) वग्नु m , TBr— वादः Pāṇcat ,

वादनम् (ifc ३ आ) Mn, Bh, etc, विवादः (exceptionally

विवादम्) Ragh 18.42, वाणी RV, वाणः

Kir 15.10, वणः MW—स्तननम् L— (of the flowing

Yoma) संक्रन्दः — श्रुति — f RV, AV, Prāt, Kathās,

Bh — विश्रवः Bhāṭṭ — श्रुतिविषयः , श्रवस् — n

RV, VS, BhP — कण्ठः — व्योमगुणः L, व्योमचर

mfn Kav — अक्षरम् — टांकृतानि — n pl Rājat 2.

११, टंकारः

Kād, BhP 3.17.9, Uttarar, Rājat 5.417,

Ṣaḥ टंकारः

Bālar 1.46, & 49, Rājat 5.422 — स्वरः

(i c i आ) etc , स्वरः — रसितम्

Rājat — वर्णः । वर्णम् i अर्धचिदि (i c i आ)

Br, Prāt, etc .

II अभिधा L ; अभिधानकम् L — उपब्धः

10.17 (1.1.1), उपद्वि n IV. 1r — ओ

n L — कः L — कणीचि, कणीची i — कल्लता,

कल्लत्वम् L — कवः L — कानम् L — काहलः L

- कुणिन्दः n 1.83 — कुहरितम् L — दवेदः L —

गदीयित्नु m n 1.20, ch — गानम् L — टः L

— टः L — लाडः L — ध्रुणा L — (in music)

पिण्डः — प्रव्याहारः Kārand — प्रभु m L

— प्रव्याहारः Kārand — वैकुण्ठ Tāncār, Lān —

मक्षानम् L — मुञ्जनम् L — रूपम् — रे

m — वाजः L — वाशी Naish — विशानः

m — विरिद्धः is 11.41 — विश्वकद्रु

m — वृत्रम् L — श्लोकः — संतति

m — संनति f — स्त्यानम् — हासः

L .

absence of all sound अव्योषः (in Gr) absen-

ce of s. (in pronouncing aspirated letters) अन्नादः

Prat accordint to the s. यथास्वरम् ind Vait

अन्वक्षरम् ind an aggregate of sounds (whether

forming a word or any part of it) श्रुति ind

an omat s. used for s. Michana पुगि, प्लोक् ind Graby

any sound ध्वानः ājat, ātrās रवः āh, kāv,

etc , रावः āh, kāv, etc , विरुतम् āh, kāv, etc नादः

Prat, etc, शब्द L — घोषः ३४.१७, e c,—

रसनम् VarBrS, Salar appearing in s. श्लोकम्

mn Aitār arising from s. शब्दज mn based on

सुकणः
sound's शाब्दे mf (दि) n 'Br, etc a beautiful sound

L the being based on sound's शाब्दत्वम् sah being in

sound श्लोकम् mn Aitār the being the s. वा यत्वम्

Prat, etc belonging to the same class of sounds सवर्ण

mf (आ) n Prat, Pan beyond the reach of sound (applied to

the supreme) शब्दातीत mn ३४.१७ ! Brahman as an object

ted in s. ' (the sacred texts) स्वरप्रसङ्ग n 137

causing to s. वाद् mfn change of s. वर्णान्तरम्

aim combination of sound s (in rhet) वन्धः Kavyāḥ,

Pratāp the condition of as. वर्गता 13h, वर्णत्वम्

Susv, null, etc — शब्दत्वम् Tarkas s confused s.

कालकोलः : consisting of one s. एकवर्ण n

Prāt 110, Prāt 1.151 consisting of s. शब्दमय

mf(इ)n Prāt, Hear consisting of sounds शब्दमय

mf(इ)n Prāt, Hear — (a word) वर्णितम् a L con-

sisting of 3 ~~XXXX~~ s. त्रिरक्षर mfn 'hyānab p contain-

ing all s. सकलानमय mfn 'āncar ' containing distinct

s. ' (distinctly pronounced or spoken) स्पष्टाक्षर

mfn 'atna containing the s. ya and va सयव

mfn 'pāt a crackling sound स्फुटकारः L seen as the s.

of a drum or of a cloud व्यनदुन्दुभिस्वन mfn 'pār ' elic-

iting by the s. ' (a bee) ध्वनमेदिन् L ' destitute

of s. ' (noiseless) शब्दरहित mfn 'arī ' difference of

s. व्युत्पत्ति L 'arī ' difference or distinction of

sounds (M. f a glossary) शब्दभेदः emitting manifest s.

शतनिर्हाद mf(आ)n (निर्हाद) emitting s.

कवष mfn VS 29.5, MaitrS 3.16.2 empty s. without

reality ध्वनि n endowed with s. (sound)

शब्दवत् mfn B&F the enduring s. (supposed to be

heard after the Abhinidhāna रश्मि RP at the internal

and imperceptible element of sounds and words and the real

vehicle of the idea which bursts or flashes on the mind

when a sound is uttered

स्फोटः

Pat the faculty of

uttering s. (?) सामन् n Var (Sch) faulty as to s.

अपवर्ण mfn liksh filled with s. शवित mfn Var

VarBrS filled with sounds प्रतिनादित mfn Variv, P

the first sound प्रथमस्वरः SamkUp giving forth a s.

प्रवादिन् mfn likh a guttural s. कुहरम् likh inc

beautiful s. सुचारुस्वन mfn likh having a low s. सकल

mfn likh having a pleasant s. सुयोध mfn likh having a ~~s~~

soft s. सकल mfn likh having no s. निस्वर mfn

having one s. एकात्तापक mfn likh likh having s.

सशब्देmf(आ)n Kav, Kathās, Tajat, स्वरवतmfñ AitBr, Jaithaving the same s.सरूपmfñ AitBrhaving the s. haसहकारmfñ AitBrhaving the s. ofa chariot?) रथस्वनः3 the idea connected withparticular soundsवर्णबुद्धिf Sarva identical is soundसरूपmfñAitBran imitative s.ठःL,स्फुटn Lincorrect as to s.प्रपवर्णmfñAitBr(in the word : o 'iva) a kind of musical s. made withthe mouth (by striking it with the hand) मुखवाद्यम्

L a low and confused s. कोलाहलः

P 2.6,

ancat, as, arid, etc low and extending s. व्यनुनादः

a low s. महाध्वनः Hence, महास्वनः

महाशब्दः m, katha, महानादः m, katha, (esp

or delight

expressive of approbation) यथादः m, k, (esp

~~expressive of delight) यथादः m, k, making a s.~~

शब्दकारः मन् m, शब्दकारिन् मन् m, सनादन

मन् m, श्लोककारः मन् m, संशब्दनम्

making a crackling s. (said of fire) स्फुट m

making very sounds वहस्वन mfn making the s. bak

हकारः L making the s. bin हिडिया Harav ' mak-

ing the s. Hu ' (a jackal) हूरवः L ' making the s.

Ka ' (a crow) कारवः L ' making the s. me ' (a goat)

मनादः L making the s. sut मूकार Kar.

hathes, मूतकृतम् is ' making the s. vyo ' (a black -

smith) व्योकारः Heat moving on with the s. of verses

(as with the roaring of waters) इक्थशब्द ~~मनादः~~ mfn

a mystical ... of the s. n विषम् (also विष. Siddh

ific f. 251) on the nature of s. 2102, 999. Tarkas not hav-

ing a clear ^v अर्थ मार्ग the region connect-

ed with particular s. वर्णबुद्धि f. Derivation the objects of

sense beginning with s. शाब्दादि m (scil विषय)

one skilled in sounds 3 धारुता.

11
Sis 1.48 one ho

makes the sound hin हिन = 35 (in rhetoric) an

ornament of the s. शब्दालङ्कारः : Varjanva's s. पञ्चन्यासनादः

a particular s. घ m L, घुघु m only

in comp) , धुरणः in 2.83 , प्सारकारः L ,

अम्बुवारवः, शब्दरूपम् Pancat a partic s. made with the

mouth मुख धन्ता the place of interference of any s.

(eight in number) वर्णस्थानम् Pash a pleasant s.

सुधावः 'possessing a hundred sounds' शत ह्रस्वः

possessing both strength and sound ससारवाण mr

possessing s. as viars स्वरपक्ष mr similar produc-

or strong

ing a clear s. धुम्भ्रावस् mr SV 5.5.1 producing a s.

सारण (ifc श्रृणा) Kashas producing a strong s.

mr SV 5.5.1 producing sounds वादिन

mīn 'āṅkā'r pronounced with sound नादिन् mīn 'āṅkā'h

(as letters) नादवत् mīn 'ās relating to s.

शाब्द mīn (ई) n āṅh relating to sounds शाब्दिक

mīn relating to sound स्वार mīn 'āṅ , स्वावर

mīn 'Pr , वाणि mīn a reverberated s. प्रातर-वरः

the rule by which s. reaches the ear वीचि-

तरङ्ग-न्यायः Thārbhāp a single s. (एकवर्णः) Prāt, VPāt,

etc cracking s. आहलक (TS) आहलम् (TS)

ind a soft sweet s. काकोल ī kaṭāc, itva (कल)

s. and sense शब्दाधीन m (dā) s. and touch and

स्पर्शरसाः

tast शब्दार्थः m pl R (in Gr) a s. as an indepen-

dent part of speech करणः 'as on 'an 3.1.41, 'at,

Form on 'Prat, करणम् Pān Kās etc a s. as of dropp-

or splash

in, मेकरम्

a s. as of splashing

X (in Gr) a s. as separated from the context करणः

(In this sense usually n) 'as on Pān .1.41, 'at Cor

on 'Prat, करणम् Pān, Kās, etc a s. as separable from

a far क्षावकः 'sis the s. ba वकारः 's.

ca cher (the ear) ध्वनि गृहः L the s. caused by the

the recitation of the Veda वेदनिर्घोषः VarBr ,

वेदध्यायः , वेदध्वनि , sch , वेदनादः ' s.

combination (voice) स्वरयागः had a s. coming from

the sky व्यामध्वान m cat the s. d दकारः the s.

e (कारः) erat, e c the s. h उकारः the

s. hak उक् in (onomat) the s. hin (used) in

addition to (a certain / a formula) प्रामहिङ्कारः

AsvGr the s. hin (used also in ritual) हिङ्कारः ,

ar, the s. hu (supposed to be made by a drum)

इकार: Insert the s. hum (as expressive of contrast)

इ.उ.र: MBh, R, etc, (as expressive of menace)

इ.उ.र: MBh, R, etc the s. i इकार:, इवण: s. in

general इण: L the s. ka इकार: That,

का/शिव: the s. hum काकार: That the s. ' la '

लकार: A rat a s. like the clashing of symbols

म: sounding like the cloud मेघनाद: m

Insert the sound like the roar of a lion सिंहध्वनि

a s. like the splashing of water मः L the s.

lri लृकारः, लृवर्णः Prat, Prat, Prat the s. m

गकार ankar, Alaris, etc a s. made by a in in the

breath to express any sudden thrill of pleasure शीत

(Anomat) also शीत the s. made in clearing the throat

स्वादि ind (Anomat) Pan 1.1.62. Var 3 Si the s. n

made in spitting धूतकार Rajet 71, धूतकृतम् Rajet 7.

1116 s. making शब्दकर्मन n least the s. n णकारः

Prat 7.1, 13.6 the s. of a bell घण्टानादः the s. of

bo string व्याकरणम् s. of animals प्राणिस्वनः L

the s. of any musical instrument कृपाः L s. of

any musical instrument कृपानम् L the s. of a chanted

Saron सामशब्दः Sont, Grit the s. of a chariot

रथनिर्घोषः (1) रथनिर्घोषः (2) रथनिस्वनः

(3) the s. of a drum दुन्दुभाय Non only in ~~व्याकरणम्~~

दुन्दुभाय ^{तम्} starer 6.2 the s. of a drum घोषः म,

etc , माजिना Mālar, Bālar , टट्टुरः L (v.l.),

आतडः : L , द्वनि n s. of a drum etc वाच्य

f PW, etc the s. of a flute वंशारवः the s. of a

hollow cough स्तननम् the s. of a little hand drum

हृद्वक्कहक्का L the s. of a lute पक्काः (the s. of

पान्) Pan, ch, हम् (only L) the s. of a vibra-

ting bow string स्तनितम् the s. of a vina

पक्काः (the s. of पक्काः) Pan, ch the

पान्:

s. of chariots (an) horses (an) elephants हस्त्यश्वरथौ

l xxx a s. o conchas शङ्खरावितम् the s. of

falling drops मलज्जला (onomat) Anar (v. .)

the s. of fire

२/१२

L the s. of Footsteps

पादशिखरः s. of inanimate objects of stones used for

pressing वायु

etc the s. of musical instruments

वाद्यनिष्पादः

the s. of recreation वाः L s. of pleas-

ure रुषस्वनः L (in what) a s. of words reminding of

a dance

विकटत्वम्

the s. of the chanting of the

śānta veda

सामध्वनि

in n 4.122

the s. of the recital

of prayers

धौषः

in, 7, Picch 10.12 s. only

शब्दमात्रम्

Parant

' s. organ '

(the ear)

शब्दन्द्रियम्

Susr the s. pa पकार the s. pha फकार ई s.

piercing (hitting an unseen (but heard) object)

भदिन्
शब्दवेधिन् rin L शब्दवेधिन् rin Mir R, शब्दवध

mfh (applied to an arrow) fancéd s. produced by clearing

करस्वनः
the hands पञ्जाहतनादः R a s. produced otherwise than

by beating पञ्जाहतनादः a s. r iterated as in stammering

अ in the s. ई मृकारः at the s. ई

शकारः Prat sound expressing joy किलिकिलितम्

Salār the s. sha यकार Prat the s. ति (also

applied to the noise of spitting water etc) शीत्कारः

also शीत्कारः Kā . lathas , (supposed to indicate

pleasure , pain or applause) शीत्कारः , शीत्कारः Kā .

lathas sounds produced by blowing into a folded leaf

पणवाद्यम् Hari ' the sound sut ' (hissing,

whistling whizzing) शीत्कारः (sounds) which occur

(in the actual language) without being given (by gram-

arians) together with (the other letters of the alphabet)-

त्रययोगवाहः Pat. on 'Ivasesutra 5 and on Pan 8.3.5 the

sound: हकारः the s. th थकारः s. variation

शब्दचितम् for, sāh 'a s. which dies away' (the isarā)

प्रथमनिष्ठानः Prāt, Aprāt, etc, प्रथमनिष्ठानः Pān 8.3.

स. विनष्टः (possessive s. as स्वरपक्षः)

यौगज्ज् the . ya यकार That the s. y r l v

दुःस्पृष्टः liksh a sporadic s. in the throat हिकका

सुस्र, ह, ह्रिव the state of s. वणत्ता वण, वणत्वम्

सुस्र, ह, ह्रिव, etc strength of s. स्वरमात्रा Wait subsequent

s. उदयः Pān 8.4.67, RPrāt, Aprāt, etc the term used

in designating a s. कारः (ife) hat, ha, etc a

terrific s. भीमनादः hav those parts of a horse's

body which in moving produce a s. संक्रोशानि n pl

(Sch) creating of s. सौवर mfn uttering a s.

शाब्दिक mfn 4.4.34 uttering loud sounds संक्रान्त

मन्त्र संक्रान्त mfn uttering no sound अध्वानः

Trick uttering sound शाब्दमय m (ई) n Variv ,

शाब्दवत् mfn Variv with clear sound स्पष्ट शब्दम

ind lic with the s. ha (used in calling) सहकार

mn̄n̄ śalod with the s. सय mn̄n̄ śalod.

to answer to a sound अनुरस to cause a s. to be made

by शब्दाय Nom caus शब्दाययति (instr) Pan 1.1.

52, śarit 1, śat to exit a full s. गर्ज cl 1 गर्जति

, etc to exit any s. गदि cl 1 गदिता गदि

cl 10 गदिर्याति śarit to fill with monotonous sound

वृज cl 1 वृजति to give out any peculiar sound

स्वणस्वणाय, स्वणस्वणायत śarit 2. xix 5, śarit, śarit

to give out a partic s. वृज, वृज cl 1 वृजति, वृजति

Chapter 7, 6.77 to leave a s. समनुस्वृ समनुस्वरात्

'Sikshā to make any s. शब्द cl 10 शब्दयति 'tis

Pāṇini, 4.1.1, रु cl 2 (Chapter 21. 4) शैति, श्वैति

(Ved also रुवति, रवति, रवते) MBh, Kāv, etc to make

a s. (स्वर or शब्द) कृ MBh 3.1171, Tan 4.4.14,

it to make any s. कृण cl 1 कृणाति Amer.

Chapter 25, Hit to make a s. शब्दाय शब्दायति

(exceptionally also शब्दायति) Br, Sh, etc, अवकृज

MBh 12.4037 to make a s. in eating विष्वज्

विष्णुपाति

his 18.77 to make a s. towards

ओमिहडु

his 18.77, etc to make a s. towards

हिकक

the throat

हिकक

cl 1

(18.77.1) हिकक, 1

Pat Varir, 18.77 to make s. (as a musical instrument)

कण

caus

कणयाति

18.77.21, 18.77.13 16

to make the s. hin

हिक हिक-रोति

18.77.21, 18.77.13

to make the s. Tharata

स्वरस्वरस्वर

18.77.21, 18.77.13

to make the s. orik

सुक सुक-रोति

18.77.21, 18.77.13

-ce a s. it

कण

caus

कणयाति

(instr)

ep 7.24.12, 10.10.8 to raise sounds expressing joy

किलकिलाय

For किलकिलायति, किलकिलायत

ep 7.132, (Karand , किलकिलय Non किलकिलयति

Balar, किलकिलाय Non किलकिलायते Hear to rise (as

s. निश्चर निश्चरति

to, etc to sustain with

gradually lowered sound अवसेवु Easy to utter the s.

ham हउ, हुकरोति
हउ, हुक

harner .

sound

श्रुत

mfn Harav .

sound श्रुत कल्य f(श्रुत) 13h — स्तार f(श्रुत)

13h, 13h, 13h (as an argument thoroughly proved)

स्तार f(श्रुत) 13h — सक्ल f(श्रुत) 13h —

श्रुत f(श्रुत) 13h, etc — स्वस्थ

f(श्रुत) 13h, etc — समस्त 13h, 13h, etc — श्रुत

f(श्रुत) 13h, 13h, 13h (as a case) निभर f(श्रुत)

Kav, etc — स्वच्छे f(प्रो) L .

having a sound skin त्वक् सार Laghu 2.16, Susr 1.

3 having s. organs पटु करण 1 perfectly s.

सुकल्प DhP s. in mind स्वस्थचित Jatakam s.

sleep सुनिद्रा Pancar, निभरनिद्रा H it ,

सुप्तम् Kav, Kethas s. state (of body) ^{or soul} स्वास्थ्यम्

~~Mb, Kav, etc s. state (of soul)~~ ~~Bh, Kav, etc~~

s. in mind कल्प्यचित्ता Bear .

sounded 101 स्वनित , ३५स्वनित , ३५स्वाना

Pan 7.2.28 — रूत AV, etc , रावित

1001, 1, VaripP — शब्दित — रणित Kav — स्वरित

Loty — वादित BhP — धुषित V, संधुषित

Pan 7.2.2 , Ach संधुष 1001, Hariv — धुष L ,

निर्धुष — कणित — रसित Kar, 101t —

आध्मात f(आ) — गजित — प्रसीत, प्रसीत

— रषित — वत — विकृष — कसित

sounded aloud व्याधुष

s. indistinctly

कालित

s. out उद्धुष

to be sounded नदनाय , गज्य Pan 7.2.59,

has 52, 5100 गजनाय

(as a musical inst-

resent) वाद्य Cat .

caused to sound ध्वनित सत्र , ध्वनित ,

स्वरित

s. , प्राच्योरित Pancat , (as a drum etc)

अधुष

s. , Hariv, Park, etc caused to s. cloud

विनादित

s. made to s. वादित s. made to s.

forth together समाध्मात् 12h, Hariv .

sounding adj I स्वनवत् 12h, etc ,

सस्वत f (या) 12h - जनितस्वन , स्वानत -

शब्द Pan 3.2.144, 145, सशब्द f (या) 12h,

12h, 12h, शब्दिन 12h, शब्दकार 12h,

शब्दकारि 12h, शब्दमय (इ) 12h, शब्दवत्

Vir, Hariv, शाब्द f (इ) — प्रतिध्वानितो (ar),

प्रतिध्वानिन (Sah), ध्वान्त PānGr, धुनि

RV, 18, Tār — नादिन्, निनादिन् MBh, 2, etc,

अणादक Pān 8.4.11, etc, अणादितो Sis —

स्वारित्वा, सस्वर Prāt — विरोचिन् B, PārGr — कृतारव,

* रावन्, रुवायु RV — रणत Kav, Pur,

रणत Kav — नदत् f (अन्ति), नदन Vir 5.2

नादि PārGr — द्योषिन् AV, ĀrvGr, MBh,

Har v, द्योषवत् Ap 1.11.3, RV, 2, 4, MBh 2, द्योषण

BH 1.5.6, उपधुष्ट BH, BhP, धुष्ट - कानि

BH, arBr2, 'is, निहादवत् Bcar, निहादिन Kav,

tabas, निहादवत् Kir, निहादिन - वाश RV

3.19.31 - वाश f(आ) RV, BhP - आध्मात् f(आ) -

मुखर f(आ) Kav, Kathas, Pajat, मुखरित

Kav, Kathas, BhP - शिञात्, शिञ्जित Kavir,

Kav, शिञ्जित, शिञ्जान L, शिञ्जान,

शिञात् - स्तनित BhP - प्रोद्धारित Vancat -

श्वेत् VS - नदिन्, नदेत् f(अन्वी) BhP,

etc

(as adrum) जवद Kaus .

II ३१।५.०५ १५ १.६२.२, १.९७.८ — नोनुव

fir 6.30 (सदानानुव) — रभ — रास्मिन १५ १.

122.4, रास्मिर १५ ५.५३.१५ — श्लोककान्, १५, १५, १५

श्लोकान्, श्लोक्य १५ — वाक्, १५, १५, १५ MW.

not sounding

अनादिन् .

accompanied by sounding verses उक्थशुष्म clearly

s. धुम्भवत्

IV 3.29.15

fine s.

सुरभ

Vir 15.16

' Harsh s. '

(a bear)

दुधोषः

having a

s. chariot

रथस्वनः

VS

ill s.

स्वन

L long s.

दीर्घनाद

loud s.

महाघोष

[अ] with

, महारव

[अ] with

, बृहद्भुवन

Hariv, Hariv

, महाविराव

[अ] with

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

RV

' much s. '

(making many sounds)

बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

slightly s.

(applied to unspirat

soft consonants)

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

, बृहद्भुवन

इषनाद s. agreeably सुनिनद Kir स्त्रीत्रसुरव

VartrS s. a loud उच्चथोष IV 9.1.8, 5.29.1, 18.41tr,

उपरंधुष IV 10.1.1. * घोष BV 6.5.6, रणरणायत

Ka s. is one (but expressing more than one thing)

आकालापक alar 6.1 s. badly दुःखन 5.7241

s. beautifully सुवाच , चारुवादन s.

ध्वानितदुन्दुभिः atr s. excessively विशुद्धल Ray,

athas s. far and wide सप्रथस BV, VS s. far & closely

समाहित L s. forth विनादिन , प्रधुष

Var , जवद Sans s. like a multitude of large thick

clouds महामेघाधानधौष s. like a thunder मेघानिधौष

th s. like a thunderbol वज्रधौष Isch s. like Indra's

thunderbolt वज्राशानिसमस्वन s. like thunder प्रणिनद

(only प्रप्रणिनदन) s. like wind वातस्वन

(also वातस्वनस) s. loud बृहद्वावन Var9 s. pleasantly

सुरवप्रणाद 13b , सुधौषवत 13b , सुनिनद Vir

s. softly मधक्ल , Kav s. sweetly मधुराक्षर

f(371) , मधुराक्षरम् ind s. the drum and the conch shall

भेरीशब्दवाच

s. to a distance दुरुपशब्दस

RV 7.21.2 s. together संश्रादिन , (said of winds)

संश्रान

s. unpleasantly प्रतिकूलशब्द

s. well सुनादे

Sangit , वाङ्मय , Pariv ,

(as a flute) सुशब्द s. with प्राराविन

s. also, etc नादित ifc , etc , नादित ifc

s. wrong उपध्वान्त s. sweetly s.

सुखभाव सुखश्रव्य s. well s. सुस्वर f(391)

s. , etc , सुप्तोक्त f(391) s. , etc सुप्त

for all s. speech सुश्लोक्यम्^{Gr}.

'causing to sound' (N. of a mind) ध्वनयत

n Tār ५ निनादिन

isc Hariv , ३ प्राद्योषयत्

can ३ १४.४०. , १४.४ , पवादक

Hariv , ३ ऊरिन

isc ३ lar causing to s. to set r सम्प्रवादितम् Lalit

(a root) meaning to s. शब्दकर्मक was on Pan 1.1.5 ,

शब्दकर्मन Pan 1.1.52 , (a root) , शब्दक्रिय

Pan 1.1.52, Vārtt .

soundin n ध्वननम् — शब्दनम्

शब्दानम् L, शब्दाः

Sah 732, Sch, Kathās 120.106

— स्वानः — प्रस्वानत — नदनम् for

(the quality of) नादता Prt, नदिताम् P, Vit

— वादनम् ifc fजा In, Ph, etc (of a musical

instrument) वादः Pañc t — वदनम् (ifc fजा) Pr, 'n'

— स्ताननम् L — उद्धमः L — ज्ञाध्मापनम् — वाणः

Sir 1.10 — कलनम् (the bow of the Vīnā lute)

ज्ञेयम् Aitār (?) (a species of rush or reed)

like grass) मुञ्जाः

or wind
2 r, etc (s i of fire) मेडिmy, m, (in Tāh v.l. मेडु) (~~s i of ind~~)~~my, m, (in Tāh v.l. मेडु) — रम्भा~~

sounding aloud जौद्धोषणा Kathas, जौद्धोषणा

(s i of the waters) s. cheerfully जललाभवत्

m. 18.6 s. comfortably अनुस्वानः sh s. comfortably

to अनुरणनम् sh s. dreadfully (brass bell noise)

घोरघुष्यम् L (v.l. घोरपुष्य) s. forth प्रस्तावना

Das s. like a thunder cloud (v. of a Mayri attending)

on hands) गद्यस्वना 128 s. like the 128 उदात्तश्रुति

1st the s. of trumpet as a sign of attack गद्यम्बर

L s. produced with the cheek गद्यवायन Cal s. together

in सिकन्दर: 128, संस्वार: 128 s. variously

विगदः RV 10.116.5 .

being made to sound वाद्यमान that the act of

together or

causing to sound at the same time सम्प्रवाक्षम् that

the act of causing to s. together

ApGr, etc.

the sounding-board of a lute

प्रस्थिका

Harav, 'ch

the s. of the line

नितम्बः

Kav.

soundless adj ३४१०२

34, 14, An, Prat —

निस्वनः

निस्वनः नीरव f(३११) Varb —

अधोष, निधोष

f(३११) — निस्वर

निस्वर — निरभ W.

soundly निभयम् ind Kathās , Vii .

soundness n सर्वताति f IV, AV .

soundness of judgment बुद्धिप्रगल्भी pancat .

शुक्लतिलकषायक L become s. अम्लोद्भूत usr, शुक्ल

f(श्रा) usr, etc the 5 s. fruits viz bergamot orange, seroel

tamarind and citron फलाम्लपञ्चक ^{मृ} L 4 s. substances

चतुरम्लम् usr having anything made with s. fruit

फलाम्लक usr having a s. taste अम्लरस

mixed with s. milk सद्वधन usr not turned s.

अपिदग्ध usr s. barley gruel यवाम्लजम्

L, यवार्थम् L a s. beverage prepared from the juice of

fruit रसशुक्लम् usr s. curds अप्यनम् a s.

drink with honey मधुशुक्लम् ^{usr} s. milk रथूलम्

, क्षीरसम्भवम् ^{Cal}, परीवापः ^{VS} s. milk mixed

with honey and vinegar कामवल्लोकः ^{Car, Susr} s. ~~with~~

milk with honey गन्धद्वयः ^L s. rice तुषाम्बु ⁿ

^{usr} 1.45, तुषोत्थः ^L, तुषोदकम् ^{Susr} 1.4 s. rice gruel

पक्ववारि ⁿ, कज्जिका ^{s. rice gruel} सुवाराम्बु

ⁱ
^L, रक्षाध्व ^L s. sauce रसाम्बु ^{s. sauce}

(carp . made of the tamarind fruit) तित्तिडी ^L s.

taste in the mouth अम्लीका, अम्लीका ^{usr} thick s. milk

(regarded as a remedy, differing from cards in not having

the they separated from it) दधि m P, etc , शण्डः

L, हृद्यम् L turned s. विदग्ध Just very s.

महाम्ल W .

source n प्रभवः ^{in, Mn, Bh, etc}, प्रभवन् ,

-प्रभूति ^{in VarBr, संभवः in, Mn, etc} -योनौ

n (in only n sometimes योनौ) n, etc —

मुरवम् (मुरवः ^{अर्ध-चीद} ^{inc} ^{ज्ञा, इ})

— वीजम् (^{inc} ^{ज्ञा}) ^{in p, Mn, Bh, etc} ,

वीजिक ⁱⁿ — (^{inc}) मातृका ^{in, Mn, Bh, etc} ,

— ज्ञाश्रयः — पारजा ^{AV} — प्रवृत्ति ⁱⁿ

MBh — प्रस्थानम् — विरोहः ^{MaitrS, VarBrS, BhP} .

according to source प्रतियोगि ^{in Br any}

or productive

bountiful s. कल्पतरुm BhP 1.1.3,कल्पद्रुmकल्पद्रुम.Pāṇini, s. Kum 1.39, Pāṇcat 3.10 any pro-ctive s.कल्पतरुm Bh 1.1.1,mPāṇini, s. Kum 2.39, Pāṇcat 3.10 becomes. मूलाभूत m Bh he being a s. योनित्वम्Hrisik, s. being at the s. अभव्यm Bh Lāy beingस्वसम्भवःone's own s. स्वसम्भवm BhP being the s. of सगुहवः(ifc) मूलाभूत being the s. of all being भवभूतthe fact that the s. is the original s. of

all knowledge' वदभूलत्वम् 'having a stone s. (flowing

from a rock) शरमास्य mfn RV 2.21.4 having its s.

destroyed दग्धयोनि mfn having its s. in life

जीवनयोनि mfn having its s. in Nakala mountain

मकलप्रभवः mfn Hariv ' having no s. that can be

traced ' (original) प्रयोनि m f (in rhetoric)

having one's s. in Bhrama ब्रह्मयोनि mfn SankhG r having

s. in (more) will or desire सकलयोनि m n rabb (in

wanted to serve as the s. (sakhi) सख् सख्यात्

one's own s. स्वयोन   n. Variv, etc original s.

प्राकृति f 'n, 'bh, 'ak, etc, लिङ्ग n Var, Sch ori-

original s. in Brahman अत्रयोन   f Tār (in drama) the

original s. of action अरवम्   अरवः   अर्ध्यादि

ife f आ, इ) Dasar, ratan original s. of the

material universe प्रधानम्   50.2, etc , प्राकृति

landiya a rich s. of any thing आकरः   'ah the s. of

all सवयोन   f 'ak, 'bh, 'bh the s. of all beings

भूतयोन   f 'aivir s. of an action कर्म योन   f

tattvas the s. of a word शब्दयोनि m the s. of

destruction विनाशसम्भवः m the s. of everything

सर्वसम्भवः m the s. of good वसोधारी m, f, n, 2nd

s. of heaven स्वर्गयोनि, सुवर्गयोनि f m the s. of law

धर्मयोनि m Vishn s. of life जीवनयोनि m, f, n, 2nd

पापयोनि f Hariv a s. of misery दुःस्वयोनि mf

or wind

leg 5.22 the s. of sound (applied to air) शब्दसम्भवः

Hariv the s. of sound (applied to the wind)

Hariv ' s. of the fig tree (m. of the place where

Parasvati rises लक्ष्मप्रसावणम् and the s. of the Ganges

(sacred place of pilgrimage) गङ्गादेवः 131 3.8041,

Hariv 9524 the s. of the river Yamuna (celebrated as a

place of pilgrimage) यमुनाप्रभवः 131 ' s. of the

sacrifice ' (a deity) हव्ययोनः m L the s. of the

universe विश्वयोनः m f 'vet'ib, etc the state of be-

ing a s. मूलात्वम् Kom water s. जलाकरः ' wind s. '

वातशीविम् L.

sourish adj शुक्लक Gaut .

sourness n आम्लता nsf — आम्लम् L ,

आम्लम् m , आम्लरसः — शुक्लः L —

युक्लिम् m , दृढाद , योक्लिम् m दृष्टादि

— कवरम् L — पाचन W .

sourness in the mouth आम्लिका, आम्लीका L .

south adj 1 दक्षिण f(ञा) AV, S, etc दक्षिणा

— पित्र्य f(ञा) with दिशः f(ञा) VarBrS,

पित्र्य f(ञा) (with प्रादिशः) — ऋगस्त्यशास्ता

(with दिशः f(ञा)) — याम्या VarBrS, etc, याम्या

(also with दिशः or प्राशा) — सव्य f(ञा)

Suryas, VarBrS — अनुतर

being (on the right i.e.) south दक्षमथ

f(ञा) Next 1.3.9.4 the country s. of the equator भूलोकि

between s. and north circle याम्योत्तरवृत्तम्

the s. with दक्षिणाद्वातः aita 2.7, लङ्कान्तः car.

south 2 दक्षिणाः, दक्षिणम् Mal 9.32, p 4, दक्षिणा

(scil दिश) L यमादिश 2 Vent — दक्षिणात्यः

(दक्षिणात्यम् ?) Hariv 200, दाक्षः or दाक्षम् —

वैवस्वती — अपाची L.

(as asterisk) propitious to a military expedition

to the south दक्षिण द्वारिक in TarVoc 511, the

auspicious quarter i.e. the s. भद्रादिश f the belonging

to the s. दक्षिणात्य ( ) Hariv, etc, दक्षिणात्यक

f(त्यक्) Pan 7.3.44, Vartt 5, Pat coming from s. (ind)

दक्षिणे f(श्र) Gusr, Arb 4.5, दक्षिणात्य f(श्र)

Hariv, etc, दक्षिण्यसम्पन्न Kary ¹⁷⁴ ~~174~~, दक्षिणत्यक्

mf(त्यक्) n Pan 7.3.44, Vartt 5, Pat dwell in the s.

दाक्ष mf(इ) n SSankar from the s. दक्षिणातः

ind (Pan 5.2.24) Pl, etc, दक्षिणात abl ind Pan 5.2.

4, आभ्यतः ind VarB:8 going towards the s. तिर्यग्

mf(श्र) n P (G) 3.13.6 ' growing in the s. ' (a speci-

es of tree) आभ्योदयताम् I having the feet towards the

s. दक्षिणापद m(इ) in Hir in the s. अधराक्ष ind

१३, याम्य, याम्येन   ind, उपधरात्

and living in the c. दाक्षिणात्य (श्री) in 1900, Univ. ex

etc, द्विदिपात्यक mf(लिया) n Pan 7.3.14, Artt 5, Tai on

instr instr in instr. etc ,

दाक्षणा IV 2.2.11, 10.17.9, IV, V3, TBr, Br, Tat Br.

Bankhār, Lāp, Chāp, Kaus other than the south ५, पयाचातरा

L relating to the south दक्षिण mf (इ) n sitting to

the s. दक्षिणासद् in MairS 2.6 situated to the s.

दक्षिण

mf(आ)n AV, 13, etc s aning with the face tothe right or s. दक्षिणागुरवmf(इ)n SankhSr, KatySr,Latv, 1svGr, 1n, 1 tending towards the s. अधराचान

(R 2.17.5) अधराच्य

(AV) mf अधराच्य, आड.आसी, आक् fed to the s. याम्ये, याम्येन ind, सव्यम्,सव्येन, सव्य mf(आ)n (ibc) towards the s. पदक्षिणाम्ind n, 13, पदक्षिणाम् ind 13, 13, 13.

south-east दक्षिणपूर्वा (scil दिश) ans,

AsGr 4.1f, Abh 1.2.3, Gr, दक्षिणतः पुरस्तात्

दक्षिणतः पुरस् Gr 12, Abh 2 — शिश्वदिश f Var3 —

प्राग्दक्षिणा — उत्तरदिश f .

'Luni's quarter' i.e. the south-east दक्षिणपूर्वा

f Var3 the s. उत्तराशिनः (with कोण) Var3

having the points turned to the s. दक्षिणाप्राग Var3

Gr 14.32.3, Gr, 1.15 in the s. पूर्वाम्ये in Text

s. from दक्षिणपूर्वे instr ind (acc) Pan 3.1.20 s. of

Kalyaṇa desa दशाणी. m pl. Varṇa the s. quarter

वीहिकाणा Pancar, ~~XXXXX~~ (of which Aṇi is the

recent) आग्नेयी Varṇa to the s. प्राग्दक्षिणम् ind

Kāṇḍī towards the s. दक्षिणतः पुरः ind.

south-eastern दक्षिणपूर्व mf (आ) n (Pan 2.2.26

Kas) Katṛ, दक्षिपूर्वक m n Tea 1.11.711 — दक्षिणप्राची

R 6.96.11 — प्राग्दक्षिण mf (आ) n Kaus, Varṇa — पूर्वदक्षिण

mf (आ) n Kāṇḍī, Varṇa — आग्नेय m (इ) n (Pan 4.2.8,

Comm) VarBrS — पूर्वयाभ्य mfn .

southerly a'j दक्षिणात्य f(आ) TS, Hariv, etc ,

दक्षिणात्यक f(ल्यक्) Pan 7.3.11, Hariv 5, Pat — याभ्य

f(आ) TS ,etc — उपवाच्य L .

southern { as being on the right side of a person

looking eastward) adi दाक्षिणा f(आ) AV, etc, etc,

दाक्षिणात्य f(आ) Variv, etc, दाक्षिणात्यक f(त्यिका)

Pan 7.3.14, Tārtt 5, Tat — दाक्ष f(इ) SSankar —

याम्य f(आ) TS, etc — अनुत्तर — सव्य f(आ)

Suryas, Variv — अपाचान L, अपाच्य L, अपाच्य

अपाङ्, अपाची, अपाक् L — अपाच्य L — अपाच्य

Das

performed in the southern fire दाक्षिणाग्निक f(इ)

Handr sitting on the s. side दक्षिणसद 38,

दक्षिणतः सद Handr 1.1.6, दक्षिणदध s. and

northern दक्षिणोत्तर f(जा) Katyr, Katyr (in com)

Hand 1. .903-^a/_b , याम्यातर aryas the s. and the

western fire (of a sacrifice) अपराग m du Katyr

the s. country दक्षिणा the s. fire of the altar

दक्षिणाग्न m At Asur, Katyr, Lapy, Th n, Asur, VP 5.34,

अन्वाहायपचन

Hand , दक्षिणा s. mountain (the Malaya range)

दक्षिणा चलः

दक्षिणा the s. ocean दक्षिणाब्धि m VP 5.23.2

(v l for दक्षिणापथः) the s. peninsula of India यदु

n s. quart r दक्षिणाशा Hemec , याम्या Hariv,

, , , e c — याम्या (also with दिश or प्राशा),

यमशायः , उत्तरतरा L , प्रवाची

f L , शामनी L s. Rāṣha (in Bengal) दक्षिणराका

Prab 2. ² ⁸ ⁸ the s. region दक्षिणापथः 1909, Hariv 5109,

Prab 2. ² ⁸ ⁸ the s. region दक्षिणापथः 1909, Hariv 5109,

fire used in the Anvādhārya sacrifice अन्वाधारयपचनः ,

etc the s. way of writing दक्षिणालिपि f Lalit 10.31 the

S. Sind वासन्तः मलयानिल । .

not southernness (The Gaudas) अदक्षिणायाः

m pl Kāvyaḍ .

southward दक्षिणात् abl ind Pān 5.3.4,

दक्षिणाच्च mfn Kaus' 87 .

directed southward दक्षिण inf(आ)n AV, 13, 14

having the head southwards दक्षिणाक्षिस् inf Pān 22.6.1

15, Cobb 2.10.27 southward from दक्षिणतः inf (Pān 5.3.

southwards दक्षिणेन south-west wards

दक्षिणाप्रत्यक् (ind) MabGr 2.1 .

south-west अपरदक्षिणम् ind (con तिष्ठद्वादि) .

sloping towards the southwest प्रत्यग्दक्षिणाप्रवण

rfn AsvGr s. from दक्षिणपश्चात् (Pen 5.3.32, artt 2,

Pat) (con) ait the s. quarter नैर्ऋती (with or sc

दिश) , , , , अन्धको

I termina ing in

the s. दक्षिणाप्रत्यगपर्व mfn Kaus' 1 towards the s. प्रत्यग्—

दक्षिणतः ind Pāty' r , प्रत्यग्दक्षिणा ind Pāty' r turned

to the s. दक्षिणापरभिमुख mfn Pāty' r 1.12 .

south-westerly पश्चिमदक्षिण mfn Pāty' r .

south-western adj दक्षिणपश्चिम (आ) ~~IsvGr~~

Th 3.1.32, 17.44, दक्षिणापर (आ) ~~VatGr, Latr.~~

Kanc, ~~IsvGr~~, ~~Ar~~, दक्षिणाप्रत्यय (तीर्थ) ~~Cent~~, (with

दिग्) (with दिग्) ~~anGr~~ 4.1, ch — नैऋत

(ई) ~~In, Ph, Gusr, etc~~, नैऋत्य Cat .

the south-eastern side दक्षिणपश्चार्धः ~~Tan~~ 3.3.32,

Vartt 3, Pat) (gen) ~~SankhGr~~ 1, 9.6 .

cover in n I विषयाधिपति n P, + अधिपा

Ver, नायकाधिपः — विभु or (Ved) विभू, Ver,

etc — लोकनाथः Th, Th, etc, लोकपति n, Th,

लोकपालकः Th — राष्ट्रपति n, Th — ज्येष्ठराज

2.23.1, 2.16.3, 1.11.11, राजन् m (ifc

mostly राज (etc), राज् m (alter only ifc),

etc, राजः (ifc) Th, Ver, etc, = राजन्, विराज्

n — राष्ट्रपालः WP, राष्ट्री WP — नृपति

Th, etc, नृभर्तृ n, ar, पति Th, etc — विशाम

(with पतिः or ईश्वरः or नाथः) etc

मानवपति m Variv, पृथ्वीपति m 'rab, 'na'as,

पृथ्वीशः m — महेश्वरः 'vet'n, etc — मण्डलेशः

Pa'jat (मण्डलेशत्वम्), मण्डलेश्वरः Var — उर्वीशः,

उर्वीश्वरः BL, 'na'as — इशः — महीपति

n, n, etc — नृपः 'ankh'r, n, etc, पात्मकः

Pa'jat, BL — लोकेश्वरः L, नृवरः Pa'jat.

• II उर्वीभुज m Prasanna — चक्रधरः Ph 3.12,

Variv 10 — चक्रवत् n — नाभि m — मदनालयः

L — वरेन्द्रः — शतकुलः .

a male sovereign अधिपत्नी a paramount s.

महाराजाधिराजः a , (a) सम्राज् a ,

परमभद्राक्षः Inscr a powerful s. अक्षवक्रवर्तिनः a

the rank of a reigning s. महाराज्यम् a Br the rank of

the s. क्षत्रियम् a 4.12.3, 5. 9.1, 7.12.12, 11.6. .3

a reigning s. साम्प्रताधिपः mark the son of a univer-

s. साम्राज्यः a कुर्वोदि s. by birth गर्भेश्वरः

Balar 6. $\frac{18}{19}$

a s. lord सम्राज् m the s. of

vyādhya अयोध्याधिपति = 's. of men' (a prince king)

मनुजाधिपः, मनुजाधिपति = m. of 's. of the gods' (N.

of five) देवेश्वरः = , (N. of Deva) सुराध्यक्षः

Hariv, 's. of the Kailāsa mountain' (N. of Subara)

कैलासनाथः = like, N. of 5.28 a s. of the edges

मद्रेशः, मद्रेश्वरः = Hariv, N. of the land

vas पाण्ड्यनरेश्वरः, पाण्ड्यनाथः, पाण्ड्यराजः, पाण्ड्य-
राष्ट्राधिपः

sh, Hariv, etc a s. of the arabhas सौभाधिपति = m

sh 's. of the snakes' (N. of śeṣha, Vaṇi and other)

अहेपाति ॐ L

s. of the world चक्रवर्तिन् = aitr p, १३४, Buddh, Jain,

etc, चक्रेशः Padras 12, चक्रवर्तिन्, चक्रेश्वरः

Padras 12, चक्रिन् = in Paris s. over the earth

भूमीश्वरः Ajat a s. merely serving as a preservat-

ive (against evil spirits etc) रक्षामहौषधि =

Kathas a s. these dominions are situated beyond those of

the natural ally प्राकृतोदासीनः a s. these kingdoms

is separated by that of another from the country with which

he is allied प्राकृतमित्रम् = a supreme s. महाराजः

etc. a nirarsa . साम्राज्यः ७.३५.१७ the vari-

our sovereigns to be considered in case of war (viz. the

... etc, the total number of ...

प्रकृतयः fnl in 7.135.137, full .

राजलक्ष्मी Kālin, Rājāt, etc,

स्वाराज्यम् , etc , पृथिवीराज्याम् Kāthā , ज्ञानराज्यम्

७.३५.१७, ७.३५.१७ २.१.६ राज्यम् ७.३५.१७ (also

राजता Kāv, Rājāt, etc , राजसागुज्यम्

with enriched with s. क्षत्रिय with (Pan 4.1.18,

gans श्रव्यादि) 1, 4, 4.22.1, 2, 2 extended s.

वैराज्यम् litter, lary, 2, 7 fallen from s. राज्ययुत,

with राज्यपरिग्रह with b राज्यभ्रष्ट

with glory of s. राज्यलक्ष्मी R, राज्यश्री Paris,

(personalised bear) good s. सौराज्यम् 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

having the glory of s. क्षत्रशी BY 1.25.5 - 6.26.8

obtainment of s. राज्यलभः 'possessed of complete s.'

(1. of 'live) अशेषसाम्राज्यः 1. possessed of s. कृताधि
पाय

mfn Kir procuring s. स्वाराज्य mfn Pāncar relating to

s. साम्राज्य mfn TC s. attained by inheritance गर्भेश्वर
त

Rajet 5.19, गर्भेश्वरहम् Kar the s. of every one सर्वैश्वर्य
म्

Kept the s. of one एकप्रभुत्वम् , ऐकपत्यम् the s.

of the Indians विप्रराज्यम् Pāncar thes. of the forest

अरण्यराज्यम् Mit s. of the world जगत्स्वामित्वम् Patnar

1.20 s. over all सर्वैश्वर्यम् Pāncar s. over the earth

भूमिसाम्राज्यम् Kathās s. over the gods देवराज्यम्

1.21, R, Kathās s. over the Titans वत्सराज्यम् Kathās

subversion of s. राज्यभङ्गः

Hit universal s. साम्राज्यम्

RV, etc , राजराजता

(Kathās), राजराजत्वम् (MBh),

सर्वराज्यम् MBh .

to exclude from sovereignty व्यपरुध्

R (B)

to obtain s. राजचक्रम् प्रवृत्तं caus .

